

πληρουμένης τῆς αἰτίας^c τοῦτο γάρ μὴ ποιῶν κατέχεται σε-
κονεστοσίᾳ δεποιεῖται. ὁμοιώ φησιν η̄ πη̄. νεαρά. ἀνάγνωθε
δὲ τὴν σ̄. διατ. τοῦ παρόντος τιτ. λέγονταν, ὅτι ὅφελει ὁ
σεκονιαυτόφιος δεποιταριος φύλαξαι τὰ συνδόξαντα μεταξὺ^d
τῶν παραθεμένων αὐτῷ τὸ πράγμα.

Τὸ κατὰ πόδας οὗτος ἔχει^e. Λιμ τὰ συμβόλαια, ἀπιν
σαντὸν παρεντεχέναν ἀμα τῷ σῷ ἀντιδίκῳ λέγεται, ἵνα τοῦ
ἐπολούπον ἀργυρίον, ὅπερ ἐκ τῆς μισθώσεως ἔχεσθαις, κατα-
βαλλομένου ταῦτα τὰ συμβόλαια ἀναλόψῃς^f εἰς τοῦτο, ὅπερ
ῆρεσκεν, ἐπλήθωσας, τὸν μενεγγυητὴν δύνασαι μεθοδεῖνοι. εἰ
καὶ τὰ μίλιστα δὲ ταῦτα τὰ συμβόλαια, τουτέστι, τὸ μισθω-
τικὸν γραμματεῖον, μὴ ἀναδιθῆσαι, ἀλλ’ οὐκ ὑπεραντίον
ἔκεινον, παρ’ οὐ τὸν ἀγχὸν ἐμμεσθῶσιν, εἴναι ὅλον, ὅπερ ἐκ τού-
του τὸν συναλλάγματος κεχρεώσηται, ἀποδέδωκας, αὐταῖς
τοῖς καταβολαῖς ηρθαλισμένος εἶ.

μὴ λάβῃ τὸν χάρτην] † Εὔστο, καὶ ποιὰ ὡφέλεια
τῷ χρεωτῇ, εὐγε μὴ δείκνυται διὰ ἀποδεῖξεων ἐτέρων κατα-
βαλλον τὸ χρόνος; καὶ μάλι. ἡ γάρ τοῦ γραμματος ἀνάδοσις
ἀπόταξιν εἰσήγεται τῷ ἐνοχῇ, ὡς βιβ. ι. τιτ. α. κεφ. β̄. ἔχει
γαρ ὁ λαβὼν τὸ γραμματεῖον συμφόνων παραγωφήν, οὐ μηρ
δὲ τοῦ ἐνεργόντον ὀναδούσις. Σήτει καὶ βιβ. ι. τιτ. α. κεφ. β̄.
καὶ βιβ. ι. β̄. τιτ. α. κεφ. κδ. περὶ τῆς γραμματείου χιωσεως.
[Sch. a. II. 127.]

λαβ'. b) Εὖνⁱ) διαλυσάμενοι τινες τὸν τῆς διαλύ-
σης χάρτην δώσωσι μέσω τινί, ὅφελει οὗτος πληροῦν
τὰς αἱρέσεις, -εφ̄ αἰς τὸν χάρτην ἔλαβε· τυχὸν γάρ
ἔδοξε τινα καταβληθῆναι παρὰ^k) τοῦ ἑνός, καὶ τότε
λαβεῖν αὐτὸν τὸν χάρτην· ἡ ἔδοξεν ἐτέρον τινὸς προ-
βαίνοντος τὸν χάρτην ἀπολυθῆναι. ὅφελει οὖν κατὰ
τὸ συνδέσαν οὕτως καὶ αὐτὸς ποιῆσαι.

τὸν χάρτην ἀπολυθῆναι]^l † Τουτέστι, πληρωθῆναι
καὶ πέρας λαβεῖν· εἰ μὴ γάρ ἀπολυθῇ τὸ συμβόλαιον καὶ
λαβῇ τὸ τοῦ συμβολαιοχωροῦ τέλεσμα, εἴτε πρᾶσσις ἔστιν, ἡ
ἀνταλλαγὴ ἡ δωρεά, ἡ ἐτερον ἐγγραφων συναλλαγμα, οὐν
ἔργωται, ὡς κεφαλαιος ος. τοῦ α. τιτ. τοῦ κβ̄. βιβ. ἀπόλυτος
δὲ ἔστιν, ὡς φινεται ἀπὸ τοῦ κγ̄. τῆς γ. των ἴντεροντον.
[Sch. b. II. 127.]

μ'.^m) Ο λαβὼν πρᾶγμα εἰς παραθήκηνⁿ) καὶ
παραθέμενος αὐτὸν ἐγγράφως ἐτέρῳ τινί, οὐ καλῶς
παρατεῖται ἀποκαταστῆσαι, ὅπερ ἔλαβεν^o), ἐκ τοῦ
προφέρειν^o) τὸν χάρτην εἰς ἀπόδειξιν τοῦ, διὰ τὸν
ταῦτα παρέθετο.

ον λαβὼν πρᾶγμα εἰς παραθήκην^p) Θεοδάρου. Ο
παραθέμενος ἐτέρῳ, ἀπερ ἔχει εἰς παρακαταθήκην αὐτός,
ἀναρρέπεται λαβεῖν αὐτὰ καὶ ἀποδονται τὸ παραθεμένον αὐτῷ
αὐτά^q), ὅμοιος ἔγρως ἐτῷ παρόντοι δ. βιβ. τιτ. κγ̄. διατ. γ.
ἐπὶ τοῦ ἔγροντος ἐν χρήσει πρᾶγμα καὶ ἀλλω ἀντὸν ακριβῶτος.
ἀνάγνωθι τὴν ἔξης η̄. διατεῖν.

† Σήτει τίτλον α. κεφαλαιον ε. καὶ τοῦ αὐτοῦ κεφαλαιον
θέμα δ. ἐκεῖνος γως δικαιοις ζητεῖ τὴν ἐκχωρίους ὁ χρήστης.
ἐνταῦθα δὲ οὐδαμώς, ὡς παρὰ γνώμην αἰτον τὸν δεποιτα-
ρίον ἄλλο παραθεμένουν. πλὴν εἰ μὲν μὴ κατὰ δόλον ἐτέρῳ
παρέθετο ὁ δεποιταριος, ἐνέχεται τῷ παραθεμένῳ εἰς τὸ ἐκ-
χωρίου την ἀγωγήν, ὡς τῷ ισ. κεφ. εἰ δὲ καὶ κατὰ δόλον,
αὐτὸς ὅφελει ἀποκαταστῆσαι κατὰ τὸ παρόν κεφαλαιο.

μα'. q) Εὖν δ λαβὼν ἐν παραθήκῃ νομίσματα
δανεισθε ταῦτα ὀνόματι ἰδίῳ ἡ ὀνόματι ἐτέρον τινός,
κατέχεται τῇ περὶ παραθήκης ὀγωγῇ, καὶ οἱ κληρονό-
μοι αὐτοῦ. ἔχει δὲ ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ δανεισμάτον,
δαπανηθέντων τῶν νομισμάτων. εἰ δὲ φινονται, δ
δεσπότης δύναται κινῆσαι περὶ αὐτῶν τὴν περὶ δεσπο-
τείας αὐτῶν ἀγωγήν.

tas accepit, causa impleta reddere eas debet: quod si non fecerit, sequestraria depositi actione tenetur. Si-
milia tradit Novella 88. Lege autem const. 6. huius
tituli, qua dicitur, sequestrem ea servare debere, quae
inter eos placuerunt, qui apud eum rem deposuerunt.

Τὸ κατὰ πόδας haec habet: Propter instrumenta,
quae te deposuisse cum adversario tuo dicas, ut residua
pecunia, quam ex conductione debebas, soluta ea instru-
menta reciperes: si id, quod placuerat, implesti, seque-
strem potes convenire. Quamvis autem haec instru-
menta, hoc est, instrumentum conductionis, reddita tibi
non fuerint, tamen adversus eum, a quo fundum con-
duxeras, si omne, quod ex hoc contractu debebatur,
reddidisti, ipsis solutionibus tutus es.

2) instrumentum non receperit] Quaero, quid proderit debitori, si non aliis probationibus se de-
bitum solvisse ostenderit? Sane multum. Nam redditio
cautionis renuntiationem obligationis inducit, ut lib. 11.
tit. 1. cap. 2. Qui enim cautionem recipit, pacti ex-
ceptionem habet. Redditio pignoris non item. Quaere
et lib. 11. tit. 1. cap. 2. et lib. 22. tit. 1. cap. 24. de in-
strumento cancellato.

XXXIX. Si quidam, qui transegerunt, trans-
actionis instrumentum apud sequestrem deposituerint, C. IV. 34.
ille conditions implere debet, quibus instrumentum
suscepit: fortasse enim placuit, ut alter quaedam sol-
veret, et tunc instrumentum reciperet: aut placuit,
ut, si quid aliud contingeret, instrumentum absolve-
retur¹). Sequester igitur secundum placita eorum
facere debet.

1) instrumentum absolveretur] Hoc est,
compleretur et finem acciperet: nisi enim absolvatur
instrumentum, et completionem tabellionis accipiat, sive
venditio sit, sive permutatio, sive donatio, sive alias
contractus, qui scriptura conficitur, non valet, ut cap. 76
tit. 1. lib. 22. Absolutio vero quid sit, appetit ex
tit. 23. lib. 3. Institutionum.

XL. Qui depositum suscepit¹), idemque apud L. 7.
alium instrumento conscripto depositus, quae accepit,
non recte restituere recusat, quod proferat instru-
mentum, ut probet, apud alium se deposituisse. C. eod.

1) qui depositum suscepit] Theodori. Qui
apud alium ea depositus, quae ipse in deposito habet,
ea recipere et reddere ei, qui ipsi depositus, compellitur.
Simile quid didicisti hoc lib. 4. tit. 23. const. 3. de eo,
qui rem commodatam accepit eamque alii commodavit.
Lege constitutionem octavam sequentem.

Quaere tit. 1. cap. 5. et eiusdem cap. them. 9. Ibi
enim commodatarius merito actiones sibi cedi desiderat:
non etiam hoc loco, quod praeter voluntatem depositi-
toris rem apud alium depositarius deposituerit. Verum
si depositarius sine dolo apud alium deposituerit, tene-
tur depositori cedere actione sua, ut cap. 16.: si vero
dolo, secundum hoc caput ipse debet restituere.

XLI. Si is, qui depositam pecuniam accepit¹),
eam suo nomine vel alterius cuiusdam mutuo dedit, L. 8.
depositi actione tenetur, et heredes eius. Habet au-
tem condictionem²) aduersus eum, qui mutuam pe-
cuniam accepit, nummis consumtis. Quodsi extent,
dominus vindicare eos potest. C. eod.

b) λαβ'. Fabr. Cod. Coisl. λζ'. Aliis verbis L. 6. C. h. t. legitur apud Harm. III. 9. §. 19. i) Cod. Coisl. άν. Fabr. ζόν.
k) Sic Fabr. recte. Cod. Coisl. περ. l) μ'. Fabr. Cod. Coisl. λη'. L. 7. C. h. t. fere iisdem verbis legitur apud Harm. III.
9. §. 20. m) Harm. παρακαταθήκην. n) Hactenus Cod. Coisl. hoc caput exhibet. Reliqua habet Fabrotus. o) Harm. ζώ
προφέρειν. p) αὐτῷ Cod. Coisl. Sed legendum αὐτά. q) μ'. Fabr. Deest in Cod. Coisl.

εἰν ὁ λαβὼν ἐν παραθήη γομίσματα] Θεοδώρον. Διαιτῶν τις τὰ παραθέντα αὐτῷ κατέχεται τῇ δεπόσιτι ἐπὶ τῷ ἀποκαταστήσομαι ἔτερῳ ἀντὶ αὐτῶν τῶν ἄλλων.... εἰ γὰρ αὐτὸν τὰ παραθέντα καὶ διαιτοθέντα φάνεται παρά τῷ διαιτητῇ διεκδικεῖται παρὰ τὸν παραθεμένον. καὶ σημειώσου, ὅτι καλῶς τις διαιτεῖ.....^{r)} παραθήη καὶ εἶγων γὰρ ἐν τῷ γ. βιβ. τιτ. λβ. διγ. ε. ὅτι καὶ δίδωσι τις εἰς ἀγοραίον τὰ παραθέντα αὐτῷ πρόσφητος δέ καὶ τῆς β. διαιτήσεως τοῦ α. τιτ. εἰπονός, ὅτι δύνεται περιθῆσαι τῷ παραθέντι αὐτῷ ὁ δεποτιστος καὶ οὐδὲ ἐνέσται τῇ καὶ καθ' ἑτερον λόγον απὸ συγχρήσεως μεθοδευεται.

ἔχει δὲ ἀπαίτησιν] + Αἰλονόπι ὁ διαιτησας. τοντέστι, τὸν ἀπὸ καλοῦ διαιτηματος κονδυλίων. [Sch. d. II. 128.]

L. 9. μβ'.^{s)} Ἐὰν κληρονομιάδος δοῦλος παράθηται τινι,
c. IV. 34. προσποιέται τὴν περὶ παραθήης^{t)} ἀγωγὴν τῇ κληρονομίᾳ ὡς δεσποτήῃ. καὶ ὅτε δήποτε καταδεξάμενος ὁ κληρονόμος κυνέτι ταῦτην καὶ κατὰ τοῦ λαβόντος τὴν παραθήκην, καὶ κατὰ τῶν αὐτοῦ^{u)} κληρονόμων.

προεπορίζει] Διὰ γὰρ τοῦτο κληρονόμος καλῶς γράφεται ὁ νερεδίταιος δοῦλος παρὰ ἑτερον, ὡς ἔχων δέσποιναν τὴν κληρονομίαν, καὶ προσποιέται τῇ κληρονομίᾳ αὐτῆρι.

† Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸν κληρονομιάδον δοῦλον καλῶς γράφομεν κληρονόμου δέσποινα γράφεται ἡ κληρονομία, τόπον ἔχουσα τὸν τελευτησάντος, ὡς φησι τὸ β. θέμα τοῦ λα. κεφ. τοῦ δ. τιτ. τοῦ λε. βιβ. καὶ τοῦ μβ. κεφάλαιον λέγον· ὁ κληρονόμος δοῦλος καλῶς γράφεται κληρονόμος ἐστιν ἐίχεν δικέφεμον τοῦ διαιτήσεως ἔξοδοιν, καὶν ὁ κληρονόμος μὴ εἴχει. ἔως γ. ἀκληρονόμητος κληρονομίαν, εἰ καὶ δέσποινα εἴστιν, οἷας ἐν τῷ μεταξὺ οὐ δεσπόζεται, ὡς βιβ. με. τιτ. γ. κεφ. α. [Sch. e. II. 128.]

L. 10. μγ'.^{v)} Οστις τὴν παραθήκην οὐκ ἀποκαθίστησιν,
c. eod. ίδιω ὄνταςτι ἐναγόμενος καὶ καταδικαζόμενος, εἰς τὴν τούτου^{w)} ἀποκατάστησιν μετὰ κινδύνου ἀτιμίας συνωθεῖται.

ιδιω ὄντος] + Καλᾶς τὸ^{x)} ίδιω ὄνταςτι· δὲ γὰρ ἀλλοτρίῳ ὄνταςτι καταδικασθεῖς οὐκ ἀτιμοῦται, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλος. [Sch. f. II. 128.]

Εἰ γὰρ ὡς προκονδύλιον ἐνήρθη, οὐκ ἀτιμοῦται, ὡς ἐν τῷ εἴην γαρ αὐτῷ πρὸ παταδίκης καταβαλόντης φυγεῖ τὴν ἀτιμίαν.

L. 11. μδ'.^{y)} Εόν τις παράθηται ἢ πρᾶγμα ἢ νομίσματα
c. eod. καὶ κινῆται τὴν περὶ παραθήης ἀγωγὴν περὶ αὐτῶν, μὴ ἀντικαθιστάσθω αὐτῷ εἰς ἀντέλλογον μηδεμίᾳ ἀγωγῇ, μηδὲ εἰς ἔξι ἄλλον παρακατατεθέντος^{z)} λέγεται αὐτὸς^{a)} ἀντιχρεωστεῖν, ἀλλὰ τέως μὲν ἀποδιδόσθω τῷ πρωτῷ ἐνάγοντι ἢ παραθήκη^{b)}. λοιπὸν ἐκεῖνος, εἰ τινα ἔχει^{c)} ἀγωγὴν, δύνεται^{d)} κινῆσαι^{e)} ἐν ἑτερῷ δικαστηρίῳ.

εἰς ἀντέλλογον] + Ή περὶ παραθήης ἀγωγὴ καὶ ἡ περὶ τῶν ἐν χρήσει διδομένων ἀντέλλογον οὐχ ὑποκείται. [Sch. g. II. 128.]

ἔξι ἄλλον παρακαταθήκης διὰ τὸ τις. κεφ. καὶ λγ'. τοῦ i. τιτ. τοῦ κδ. βιβ. [Sch. h. II. 128.]

L. 12. με'.^{f)} Εἴ τις ὁρτὸν σταθμὸν χρουσὸν ἢ σκευαστοῦ ἢ
c. eod. ἐν βώλοις ὄντος παρέθετο, καὶ πολλοὺς ἔχοντες κληρονόμους, καὶ εἰς ἐκ τούτων τὸ ἀνήκοντον μέρος ἐκ τοῦ τὴν παραθήκην δεξαμένον ἔλαβεν· δὲ ἑτερος διερέθετο, ἢ ἄλλως τυχηρῷ αἰτίᾳ^{g)} ἐμποδισθεὶς τοῦτο

r) Suppleam ἡ δν. s) μβ'. Fabr. Cod. Coisl. μ'. t) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. περιθήης. u) Sic Fabr. Cod. Coisl. ξαντοῦ. v) Sic Fabr. Cod. Coisl. μ'. w) ταύτης legendum. x) Lege το. Fabr. τψ. y) Sic Fabr. Deest signum numeri in Cod. Coisl. Epitome I. 11. C. b. t. legitur apud Harm. III. 9. §. 21. z) Sic legendum. Fabr. et Cod. Coisl. παρακαταθήτος. a) αὐτὸς Cod. Coisl. Fabr. αὐτόν. b) Sic Fabr. Cod. Coisl. παραθήη. c) Sic Fabr. Cod. Coisl. τχειν. d) δύνεται Fabr. Deest in Cod. Coisl. e) Sic Fabr. Cod. Coisl. κινῆσαι. f) Sic recte Fabr. Cod. Coisl. τυχηρὰ αἰτία.

1) si is, qui depositam pecuniam accepit] Theodori. Qui pecuniam apud se depositam mutuo dat, depositi actione tenetur, ut tantundem restituat. Nam si nummi depositi et mutuo dati apud creditorem extant, a depositore vindicantur. Et nota, recte quem ea mutuo dare, quae deposita suscepit. Nam lib. 3. tit. 32. dig. 6. didicisti, depositarium etiam vendere res depositas. Memineris etiam const. 2. tit. 1. qua dicitur, depositarium re deposita uti posse, nec teneri et alia ratione propter versionem in rem suam eum conveniri.

2) habet autem condictionem] Ille scilicet, qui mutuo dedit: hoc est, condictionem de bene depensis.

XLII. Si servus hereditarius apud aliquem depositerit, depositi actionem hereditati tanquam dominae acquirit¹⁾. Et quandoconque heres eam adierit, depositi agit et adversus eum, qui depositum suscepit, et adversus heredes eius.

1) acquirit] Ideo enim hereditarius servus recte ab alio heres instituitur, quia dominam hereditatem habet, et hereditati eam acquirit.

Ideo enim servum quoque hereditarium recte heredem scribimus: nam hereditas domina est, locum defuncti obtinens, ut ait secundum thema cap. 31. tit. 9. lib. 35. et cap. 52. dicens: Servus hereditarius recte heres scribitur, si testator testandi facultatem habuit, licet heres non haberit. Servus hereditarius, prius quam adeatur hereditas, licet ea domina sit, tamen interim sine domino est, ut lib. 46. tit. 3. cap. 1.

XLIII. Qui depositum non restituit, suo nomine¹⁾ conventus et condemnatus, ad eius restitutionem cum periculo infamiae urgetur.

1) suo nomine] Recte suo nomine: qui enim alieno nomine condemnatur, infamia non efficitur, sicut nec quilibet aliis.

Nam si tanquam procurator conventus erat, non notatur infamia, ut poterat enim ante condemnationem solutione praestita infamiam effugere.

XLIV. Si quis pecunias vel res deposuerit, et earum nomine depositi agat, nulla ei actio compensationis ratione¹⁾ opponatur, nec si is vice mutua ex causa depositi²⁾ debere dicatur, sed interim quidem depositum reddatur ei, qui prius egit. Deinde ille, si quam habet actionem, in alio iudicio eam movere potest.

1) compensationis ratione] Actio depositi et actio commodati compensationem non recipiunt.

2) vice mutua ex causa depositi] Nec enim sub hoc modo depositum suscepit, ut retentio ei non concessa generetur, et contractus, qui ex bona fide oriatur, ad perfidiam retrahatur.

Id est, ex alio deposito, propter cap. 17. et 33. tit. 10. lib. 24.

XLV. Si quis certum pondus¹⁾ auri vel confecti, vel in massam constituti deposuerit, et plures heredes scripserit, et unus ex his contingentem sibi portionem ab eo, qui depositum suscepit, acceperit: alter autem supersederit, vel aliter fortuita causa im-

ποιῆσαι οὐκ ἡδυνήθη· καὶ μετὰ ταῦτα δὲ τὴν παρα-
θήκην^ε) λαβὼν εἰς ἐναντίαν ἔπειτε τύχην, ἢ χωρὶς
δόλου τὴν παραθήκην ἀπώλεσε. Θεοπίζομεν, μηδ εἶναι
τιῷ συγκληρονόμῳ αὐτοῦ ἔξονταν, ἐλθεῖν κατὰ τοῦ
συγκληρονόμου τοῦ ἰδίου καὶ ἐκ τοῦ μέρους αὐτοῦ
ἀποσπισαι, ὅπερ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἰδίου μέρους ἀπαιτήσαι
μηδαμῶς ἡδυνήθη, ὡςαντὶ ἐκείνου, ὅπερ δὲ συγκληρο-
νόμος ἔλαβε, κοινοῦ ὑπόχοντος· ὅποτε, ἐνθα δητὰ
χρήματα παρετέθσατ, καὶ τὸ ἰδίον μέρος δὲ εἰς ἐκ τοῦ
κληρονόμων ἔλαβε, παρὸν ὑδενὶ ὀμφιτράλλεται, καλῶς
αὐτὸν εἴληφέν τὸ ἰδίον μέρος καὶ μὴ ὀφείλειν τὸ
ἔπειτον μέρος καθάψασθαι αὐτοῦ. ἡμῖν γάρ οὐδὲ δοκεῖ
εἶναι ἀνθρώπος ἔνοχος, οὔτε ἐν βώλῳ, οὔτε ἐν τίδει,
οὔτε ἐν ἀργυρίοις, οὔτις τὸ ἰδίον μέρος ἔδεξατ, ἵνα
μηδὲ σπουδὴ τὰς τιμωρίας τῆς ὁρθυμίας καταβάλῃ.
εἰ γάρ καὶ δὲ ἄλλος κληρονόμος τοὺς ἐπιτηδείους και-
ρούς ὃν τρόπον καὶ δὲ συγκληρονόμος παρεφύλαξε, καὶ
τὸ ἰδίον ἐκάτερος ἀνελάμβανε, καὶ^h ταῖς μετὰ ταῦτα
ἀμφιεβητήσεσιν οὐδαμῶς χώρᾳⁱ) κατελιμπάνετο.

εἰ τις διητὸν σταθμόν] † Τοῦτο φησιν· εἰ παρέθετο
τις κρησίαν ἢ ἔτερόν τι, ἐτελεύτης δὲ ἐπὶ πολλοῖς κληρονό-
μοις, καὶ δὲ εἰς τὸ ἰδίον ἔλαβεν, δὲ δὲ ἔτερος ἡμέλησεν, ἢ ἐν
τυχηγίᾳ περιωτασσεως κατείλυπε τὸ ἰδίον, οὐ δεῖ τὸ τοῦ ἔπειτον
καινοτομεῖν, ἐξ αἵτιας ἰδίας τὸ ἰδίον ἀπολέσας. [Sch. i. II. 128.]

†^k) ἕλαν^l) τοῦ παραθεμένου τινὰ πρᾶγμα τελευτῶντος ἀνα-
φανῶν^m) β. κληρονόμοι, καὶ δὲ εἰς αὐτῶν τὸⁿ) ἄριστον αὐτῷ
μέρος λαβῇ οὐ κινδυνεύει εἰς τὸ μέρος^o) τοῦ ἰδίου συγκληρο-
νόμου, καὶ ἀπολεθῆ^p) διὰ τὴν ἐκείνουν ὁρθυμίαν ὥφειλε
γάρ αὐτὸς ἀναλαβεῖν τὴν προσήκουσαν αὐτῷ μοῖσαν. [Sch. i.
II. 128.]

κατὰ τὸν συγκληρονόμον τοῦ ἰδίου] Θαλε-
λαῖον^q). † Ἐλεγονούσιοι, οἵτι, ἔών τις παραθηταί
πρᾶγματα ἢ νομίματα καὶ τελευτὴρ ἐπὶ β.^r) κληρονόμοις,
καὶ δὲ εἰς τὸν δύο κληρονόμους κινήσας τὸ ἰδίον μέρος
ἀπαιτηθῇ^s), συμβῇ δὲ κατὰ τυχῆρ ἀπολέθηται τὰ λοιπά, ὥφειλε
δὲ τὸ^t) ἰδίον μέρος λαβών κληρονόμος τὸ ἴμισυν τῶν ἀπαιτη-
θέντων παρασχεῖν τῷ ἰδίῳ συγκληρονόμῳ. ἀλλὰ ἡ διατάξις
ταῦτη^u) ἀναρτεῖ τὴν γνωστήν, λέγουσαν, διαφορὰν εἶναι μεταξύ
τοῦ σπουδάζοντος^v) καὶ τοῦ ὁρθυμοῦντος. ἔχει δὲ^w) τὸ
κατὰ πόδας τὴν διατάξιν^x), ὃς ἐν τῷ κειμένῳ^y) κεῖται. [Sch.
k. II. 128.]

οὕτε ἐν βώλῳ, οὔτε ἐν εἰδὲ εἰ]^z) †^a) Ἐλεγόν τινες τῶν
ρομικῶν, ὃτι εἰ μὲν ἐν βώλοις^b) ἦν, ἢ ἐν^c) ὁρθυμῷ, δὲ ἀπαι-
τηταίς οὐκ ὀφεῖται παροῦ^d) τοῦ ἔπειτον ἐργολεῖσθαι. Λίτων γάρ
ὅταν ἐνύπτω διέφρεγον. εἰ μέτοι^e) ἐν σκεύεσιν ἢν δὲ κρυστόν,
ἐκαστον σκευεσ ἐκαστω διέφρεγε καὶ δὲ λαβὼν τέλειον σκευος
μέρος ἰδίουν ἔλαβεν^f) καὶ μέρος τοῦ συγκληρονόμου, καὶ ὀφείλει
ἐναργῆναι. [Sch. l. II. 129.]

ἴν αἱ μηδὲ σπουδὴ]^g) †^g) Καὶ αὖτη πάλιν ἄλλῃ^h) διά-
στιξις ἢν λεγοντων τινῶν, οὐ, εἰ μὲν κατὰ ὁρθυμίαν οἰκεῖαν
μηδὲ ἀπηγήσει, μηδὲ ἐναγάγῃⁱ) τοῖς συγκληρονόμοις^k) αὐτοῦ. εἰ
δὲ ἀνάγκης τινος συμβασης οὐκ ἡδυνήθῃ^l) ἀπαιτήσου, τότε
μεριζόσθω πρός τὸν ἰδίον συγκληρονόμον αὐτοῦ. [Sch. m. II. 129.]

με^m.ⁿ) Εἴ τις παρά τινος λάβῃ γροσίον ἢ πράγματά
τινα παρακαταθήκης λόγῳ ἐπὶ τισιν ὅροις, εἴτα οὕτοι
πραχθεῖν, ἀνάγκην ἔχετω ἀποκαταστῆσαι τὸ γροσίον
ἢ τὰ πράγματα, τῶν ὅρων ἀπαξ πληρωθέντων· οὐδε-

peditus, hoc facere non potuerit: et postea deposita-
rius in adversam inciderit fortunam, vel sine dolo
malo depositum perdidit: sancimus, non esse co-
heredi eius licentiam, venire contra coheredem suum²)
et ex eius parte avellere, quod ipse ex sua parte
consequi minime potuit, quasi eo, quod coheres acce-
pit, communi constituto: cum, ubi certae pecuniae
depositae fuerint, et suam partem unus ex coheredi-
bus accepit, nemini venit in dubium, bene eum ace-
pissee suam partem et non debere alienam partem at-
tingere. Nobis etenim non videtur esse homo obnoxius,
neque in massa, neque in specie³), neque in pecunia
numerata, qui suam partem suscepit, ne industria⁴)
poenas desidia solvat. Si enim et alius heres tem-
pora opportuna, quemadmodum et coheres eius, ser-
vasset, et suum uterque recipiebat, et sequentibus
altercationibus minime locus relinquebatur.

1) si quis certum pondus] Hoc ait: si quis
aurum vel quid aliud deposuerit, decesserit autem plu-
ribus relictis heredibus, et unus portionem suam acce-
perit, alter autem neglexerit, vel fortuito casu suum
non receperit, ex alterius parte eam avellere non potest,
cum sua culpa suum amiserit.

Si ei, qui rem apud aliquem deposuerat, defuncto
duo heredes extirpint, et unus ex his portionem sibi
competentem suscepit, periculo eius non est portio
coheredis sui, licet negligentia illius perierit: ipse enim
portionem sibi contingente suspicere debuit.

2) contra coheredem suum] Thalelaei. Dice-
bant veteres, si quis res vel nummos deposuerit, et
decesserit duobus relictis heredibus, et unus ex his
duabus heredibus partem suam petierit, fortuito autem
casu reliqua perierint, heredem, qui partem suam suscep-
pit, partem dimidiam eorum, quae petierat, praestare
debere. Sed constitutio hanc sententiam reprobat, di-
cens, differentiam esse inter diligentem et desidem. Τὸ
κατὰ πόδας τοῦ διατάξιν⁵), ὃς ἐν τῷ κειμένῳ⁶) κεῖται. [Sch.
k. II. 128.]

3) neque in massa, neque in specie] Dice-
bant quidam et Iureconsultis, si aurum sit in massa, vel
pecunia numerata, eum, qui suum repetit, non debere
ab altero inquietari. Librae enim certae ad unumquem-
que pertinebant. Si vero aurum in vasis esset, unum-
quodque vas ad quemvis pertinebat: et qui integrum
vas accepit, partem suam suscepit et partem coheridis,
et convenientius est.

4) ne industria] Haec rursus alia destinatio erat
quorundam dicentium, si per negligentiam suam non
petierit, non agere eum aduersus coheredes suos. Si
vero necessitate quadam extante petere non potuerit,
tunc dividat cum coherede suo.

XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLV. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLVIII. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLIX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLX. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam titulo depositi sub quibusdam conditionibus ac-
cepit, deinde eas impleverit, necesse habeat, aurum
vel res restituere, conditionibus semel impletis: nec
XLXI. Si quis ab aliquo¹) aurum vel res quas-
dam

μιᾶς παντελῶς ἀδείας οὐσης, τοῖν ἔξωθεν παραγγελμάτως χρήσασθαι καὶ ἐπέχειν τὴν τῆς παραθήκης ἀποκατάστασιν· ἥπερ^η) καὶ ὅλλα πολλὰ^ο) προνόμια παρά τε τῶν πρὸ ημῶν^ρ) νομοθετῶν, παρὰ τε ημῶν ἀντῶν δέδοται. ἄδεια γάρ ἐστι τῷ κινδύνῳ τὴν ἀπόδοσιν, τὸν μὲν πιστευθέντα τὴν παρακαταθήκην μηδὲ ἐνοχλεῖν^ῃ), αὐτῷ δὲ περὶ τῶν πρὸς αὐτὸν ἀμφιβόλων τῷ τὸ χρονον τῇ τὰ πρόγματα λαμβάνειν^ῃ) μέλλοντι δίκηρ λαγχάνειν, καὶ τοῦ δίκαιου καὶ τοῦ νομίμου τυγχάνειν. ὅλλα μὴ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ζητούσις μεγάλης ὑπάρχειν τὸν τὴν διαμαρτυρίαν δεξάμενον καὶ ἀναγκάζεσθαι, ἡ διεκδικήσεις ἀπαιτεῖν ἡ πρόγματα ἔχειν, καὶ μηδὲ ἔκντα δίγνωσθαι πρὸς τὸν παρακαταθέμενον εὐγνωμοεῖν. εἰ δέ τι τοιοῦτον πρόξειν· (ὅλως δεῖ γὰρ μὴ μόνη τῇ τῶν ἀμαρτημάτων ὁρεσθῆναι κινδύνει, ὅλλα καὶ δέος ἐπισεῖσαι δίκαιον τοῖς παραβατίνοις^η) εἴτε ἀπώλειαν συμβάνει τὸν προγμάτων ἡ^η) χορημάτων γενέσθαι, καὶ τοῦτο δειχθεῖη, εἴτε ὅλλην οἰανοῦν τυχηρὰν περίστασιν, αὐτὸν δοῦλον τὸν τὴν διαμαρτυρίαν στεῖλαντα. καὶ πρὸς γε καὶ ἀρ νέ γέγονεν ἡ τοιαύτη διαμαρτυρία, τόκον τῶν χορημάτων τὸν ἀπὸ τοίτον^τ) ἐκατοστῆς ἐπιγινώσκειν τῷ λαβεῖν τὸ οἰκεῖν κινδύνην, οὐ μόνον εἰς χρονον εἴη τὸ παρατίθεμενον μέν, ἀποδοθῆναι δὲ κεκινημένον, ὅλλα καὶ ἡ ἕτερα τὰ^η) πρόγματα· ἵνα τούτῳ τῷ δέει τῶν μιατάνων τε ἀμια καὶ βασκάνων τῆς εὐγνωμοσύνης ἐποκνῶν ὄφθωποι παίνωνται.

εἰς τις παρά τινος] † Αὕτη ἡ νεαρὰ ἔξεφωνήθη πρὸς Ιωάννην πατρίκιον καὶ ἐπαρχον τῶν πρωταρίων, περὶ παραθήκης καὶ διαμαρτυρίας ἐνόπιον, καὶ περὶ ἀναρτήσεως χορημάτων. [Sch. p. II. 129.]

Θεοδόσιον^η). † Οἱ παραθήκην δεξάμενος ἐπὶ τισιν ὄφοις, πληρούμενον τῶν δοξάντων, ἀποκαθιστατων αὐτήρ, μὴ κακόμενος ὡφ ὀιουδήποτε^ω), ὥστε αὐτὴν διδόναι, ὅλλα καὶ δι παραγγέλλων αὐτῷ, μὴ ἀποκαταστῆσαι, ὑποκειθῶ τοῖς συμβρήσματοις^χ) κατὰ τυχρὸν τῷ παρατεθέντοι πρόγματο^γ) καὶ απαιτεῖσθα τοὺς ἀπὸ τοίτοις ἐκατοστῆσαν τόκους, καὶ μὴ χρονίους εἴη τὸ παρατεθέν. ἀνάγνωθε βιβ. δ. τοῦ κωδ. τιτ. λδ.^ζ) διατ. ε. σ. περὶ τῶν δοξάντων ἐπὶ ταῖς παραθήκαις, καὶ διατ. ιω. τοῦ αὐτοῦ τιτ. καὶ βιβ. περὶ τῶν γενομένων ἀλόγων παραγγελιῶν ἐν ταῖς παρακαταθήκαις. μέμνησαι δὲ τῆς οὐγ. νεαρᾶς. [Sch. p. II. 129.]

καὶ ἀναγκάζεσθαι τὸν τὴν παραθήκην δεξάμενον διεκδικήσεις^η) ἀπαιτεῖν τὸν παραθήκεν, καὶ οὐκλήσεις τινὰς καὶ ζημιὰς νόσιστωθαι. [Sch. o. II. 129.]

ἡ χορημάτων] † Ιστέον, ὡς ἐπὶ τῶν νομίμων διηγεῖσθαι τὰ νομίματα χορημάτων λέγονται. [Sch. p. II. 129.]

Nor. 88. Ἀλλὰ καὶ ὅλον δὴ τοῦτο τὸ περὶ τῶν παραγγελμάτων καὶ θεωρῆσαι καὶ τάξαι κατὰ^β) τόμον συνειδόμενον· ὄφῶμεν γνῷ σφόδρα συγχάζον τοῦτο ἐπὶ τῆς βασιλίδος ταύτης μάλιστα πόλεως, καὶ τινὰς παραγγέλλοντας τοῖς χορηγοῦσι τὸ δημόσιον αιτηθέοις, καὶ^ε) ψήφους ποριζομένους παρὰ τὸν τῶν ἀνάγνων ἐπάρχον^δ), βολομένους ἀναρτηθῆναι τὴν χορηγίαν καὶ τὸν ἐντεῦθεν μόνον, ὡς εἰκός, τρεφόμενον ἀποστερῆσαι τῆς χορηγίας, δὲ ἡσαντῷ πᾶσα πορίζεται τοῦ βίον πρόσφασις. τὸ δὲ ἔτι τούτον χαλεπάτερον καὶ δυνηκόλωτερον ἐξεῖνι ἔστι· πολλοὶ γὰρ τοῖς οἰκλας κεκτημένοις^ε) κατὰ ταῦ-

ulla prorsus ei licentia sit, denunciationibus quibusdam ab alio factis uti, et restitutionem depositi differre: cui et alia multa privilegia tam a legislatoribus ante nos, quam a nobis ipsis concessa sunt. Nam illi, qui restitutionem impedit, licentia quidem non est, ei, cuius fidei depositum creditum est, molestiam exhibere: utique tamen licet ei, illi, qui aurum vel res recepturus est, eorum nomine, de quibus inter eos controversia est, actionem movere et iustum et aequum consequi. Sed nec hac occasione ei, cui denunciatum est, magna damna inferat compellatque²⁾ eum, aut defensionis cautionem desiderare, aut res retinere, ut neque, si velit, fidem depositori implere possit. Quod si tale quid fecerit (non enim satis est, delicta a nobis prohiberi, sed etiam delinquentes metu perterritore iustum est) sive res illae aut pecuniae³⁾ interierint, sive alias casus fortuitus acciderit, et hoc probetur, periculum ad eum, qui denuntiationem misit, pertineat. Praeterea et ex quo talis denuntiatione facta est, tertiam centesimae usurarum nomine praestet ei, qui suum recipere prohibetur, non solum si aurum depositum sit, quod reddi prohibitum est, verum etiam si aliae res sint: ut hoc metu ab inanibus et ad invidiam bona fidei spectantibus retentionibus homines abstineant.

1) si quis ab aliquo] Haec Novella dirigitur ad Ioannem Patricium et Praefectum Praetorio, de deposito et denuntiatione inquilinis facta, et de suspensione erosionis annonarum.

Theodori. Qui depositum accepit sub quibusdam conditionibus, his, quae placuerunt, impletis, id restituat, nec a quoquam prohibeat, quominus id reddat. Sed et qui ei denunciatur, ne rem restituat, rerum depositarum periculum subeat, et usuras trientes praestet, licet pecuniae depositae non sint. Lege lib. 4. Cod. tit. 34. const. 5. 6. de his, quae in depositis placuerunt, et const. 11. eiusdem tit. et libri, de denunciationibus sine iusta causa in causa depositi factis. Memineris et Nov. 73.

2) compellatque] Compellatque eum, qui depositum suscepit, cautionem defensionis a depositore exigere, et molestias quasdam et damna perferre.

3) aut pecuniae] Sciendum est, in iure χορημάτων nomine perpetuo nummos sive pecuniam intelligi.

Sed et totum de denuntiationibus tractatum dispicer de que his legem condere nobis visum est: videamus enim frequentissime hoc contingere, et maxime in hac regia urbe, ut quidam erogatoribus annonae civilis, qui tesseras accipiunt a praefecto annonae, denuntient⁴⁾, volentes suspendi subministrationem, et eos, qui ex hoc solummodo forsitan nutritiuntur, defraudari subministratione, per quam ei omnis vitae sustentandae facultas praestatur. Illud autem multo durius et acerbius est, quod plerique dominis aedium in hæc felicissima civitate invidentes, cum ab inqui-

n) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἐπειδήπερ. ο) πολλὰ Cod. Coisl. recte apud Fabr. q) Sic Cod. Coisl. Fabr. μὴ διενοχλεῖν. r) Sic Cod. Coisl. Fabr. λαβεῖν. s) η Cod. Coisl. Fabr. εἴτε. t) τοῦτον Cod. Coisl. Fabr. τρέπεις. u) τὸ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. v) Fabr., qui idem scholium habet, pro Θεοδόσιον praefigit Θέρμα. Cod. Coisl. Θεοδόσιον. w) Sic Fabr. Cod. Coisl. habet ὃ.... οὐδήποτε. x) Sic Fabr. Cod. Coisl. habet συμ..... γ) Sic rectius Cod. Coisl. quam Fabr. qui habet τὸν παρατεθέντων προγμάτων. z) Fabr. statim haec subiungit: διατ. ια'. περὶ τῶν γενομένων ἀλόγων παραγγελῶν τὸν παραθήκαις. μέμνησο νεαρ. ογ'. (Fabr. μέμνησο) ita ut intermedia, quae ut habet Fabr. b) Fabr. add. τὸν, quod deest in Cod. Coisl. c) Fabr. ante καὶ ponit η, quod deest in Cod. Coisl. d) Sic Cod. Coisl. Fabr. ὑπάρχον. e) Sic Cod. Coisl. Fabr. κεκτημένοις οἰκλας.

την τὴν εὐδαιμονα πόλιν βασκαίνοντες, ἡνίκα μέλλοιεν τὰ στεγονόμια παρὰ τῶν οἰκούντων λαμβάνειν, ἐπηρεάζοντις ἐκμαρτυρίας τοῖς ἑνοικοῦσι στέλλοντες, ὡς τε μὴ καταβαλεῖν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἀσμενοὶ ταύτας δεξάμενοι οἱ μὲν^f) δὸς ἀπορίαν ἔστως κατεσθίονταν αὐτά· οἱ δὲ ἔκδημοι τῆς μεγάλης ταύτης γίνονται πόλεως· καὶ διαπίπτει παντελῶς ἡ τῶν στεγονομίων χορηγία τοῖς ἐντεῦθεν, ὡς εἰκός, καὶ μόνον ἀποτρεφομένους, καθάπερ φθάσαντες ἐπὶ τῶν πολιτικῶν σιτηρεσίων εἰρήκαμεν. οὐδεὶς τοινύν τούτον δίδομεν ἀδειαν· ἀλλ ἔκαστος, εἴ τινα ἔχοι λόγον πρὸς τὸν ὑπεύθυνον τὸν αὐτοῦ, μὴ τούτῳ μὲν ἐπικαθευδέτω, τὰς δὲ ἀνέλευθέρους καὶ βασκανίας ἀπάσσης μεστὰς ἐννοείτω διαμαρτυρίας· ἡ γινωσκέτω, ὡς, εἴ τι τοιοῦτο^g) πράξειεν^h), καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν τὴν αὐτοῦ διαπέσοι, ἡ τὰ τῆς χορηγίας τῶν ἄρτων, ἥⁱ) τῆς τῶν ἑνοικίων δόσεως, τὸν ἐντεῦθεν αὐτὸς ὑποστήσεται κίνδυνον, ἡνίκα διαμαρτυρίαν τοῖς ἑνοικοῦσιν ἡ τοῖς χορηγοῦσιν τὸν ἄρτον στέλλειν, ἡ ἐναρτήσει τὸ σιτηρόσιον· οὐδὲν γάρ τούτων πρόττεσθαι παντελῶς βούλόμεθα, ἀλλ ἐξ οὗ τὰ τῆς διαμαρτυρίας πράξειεν^k), θεσπίζομεν, αὐτὸν πᾶσαν ἡμιάν θεραπεύειν τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων, καὶ πρός γε καὶ τόκον τὸν ἀπὸ τοτίης ἐκατοστῆς ἐπιγινώσκειν τῶν χρημάτων ἡ πραγμάτων, ἀπέρο δὲ μὴ λαβεῖν δὲ αὐτὸν ὁ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡδικημένος ἴσχύσειε. καὶ μή τις ἀντιτιθέτω τὰς διεκδικήσεις, ὅτι πάρεστιν αὐτῷ τῷ τῆς ἀπατήσεως κυρίῳ, δόντι διεκδίκησον, ἡ ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης, ἡ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἀναλαβεῖν τὰ οἰκεῖα· οὐ γάρ ἀπασίν ἔστι ἁδίσιον, ἐγγυητὴν ἐπὶ τῇ διεκδικήσει παρέχειν, ἡμετέρων νόμων μηδεμίαν ἐκδίκησον παντελῶς ἀξιόλογον εἶναι τιθέντων^l), εἴ μη μετ' ἐγγυητοῦ γένοιτο. ἐγγυητοῦ δὲ πάντως εὐπορεῖν, οὐ τῶν ὁμίλων, οὐδὲ τῶν δυνατῶν εὐκόλως ἔστι. διὰ τοῦτο τοινύν ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῶν ἡμετέρων ἵπηκόων βούλόμεθα ταῦτα παραφύλαττεσθαι^m), ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἔχης ἀπαντα χρόνον· ὡς τε ἀθάνατον εἶναι ταύτης ἡμῶν τῆς νομοθεσίαςⁿ) ὀφέλειαν τῷ πολιτεύματι, δικάζοντο μὲν ἡμῖν^o) καὶ ἐν νῷ γενομένην, τὸν δὲ παρόντα νόμον κοινὴν ὀφέλειαν τῷ ἡμετέρῳ τεκοῦσαν ὑπηκόῳ.

παραγγέλλοντας] ^{f)} Θέμα^q). Μηδεὶς ὑπεύθυνος ὅτα τινά γοινίων κωλύετο τὰ^r) τῶν πολιτικῶν ἄρτων ἡ τὴν τῶν ἑνοικίων χορηγίαν αὐτοῦ· ἐπειδὴ κινδυνεύει εἰς τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν καὶ^s) τοτίς ἐκατοστῆς τόκον παρέχει τῷ ἀπολυμένῳ^t). ἀνάγνωσθι βιβ. ια'. τοῦ κωδ. τιτ. μδ. διατ. α'. β. περὶ ἄρτων καὶ ἀγόνων, καὶ βιβ. δ'. τιτ. α. περὶ κατασχέσεως^u). [Sch. q. II. 129.]

^{f)} Περὶ^v) κατασχέσεως καὶ διαμαρτυρίας ἑνοίκων, καὶ περὶ κωλύσεως ἑνοικίων καὶ ὄρτων, καὶ ὅτι ὁ κωλύων τὴν ἀπώλειαν καὶ τὸν τόκον πληνώσκει, καὶ τὸ πάντα τούτων εἰς αὐτὸν τρέψει· λέγει γαρ, ὅτι χρεωτούμενα λήψει^w) καὶ ὅτι μὴ δώσει ἐκδίκησον τῷ χρεωτούμενῷ. [Sch. q. II. 130.]

linis locatarum aedium pensiones percepturi sunt, negotium iis facessunt, inquilinis denuntiantes, ne pensiones exsolvant. Quidam vero his denuntiationibus lubenter suspectis partim ipsas pensiones propter inopiam fortasse absunt: quidam ab hac amplissima urbe profugunt: et omnino pensionum praestatio intercedit his, qui forsan exinde duntaxat alimenta sibi parant, ut de civilibus annonis supra diximus. Nemini igitur huius licentiam concedimus: sed quisque, si quam habet actionem adversus eum, qui sibi obstrictus est, vigilet ad suum consequendum, nec illiberales et invidiae plenas testationes excogitet: aut sciat, si quid tale egerit, ac per hoc vel erogatio panis civilis vel pensionum solutio intercederit, ipsum eius rei periculum subitum, si inquilinis aut panis civilis erogatoribus denuntiet, aut annonae subministrationem suspenderit: nihil enim horum fieri omnino patimur, sed ex quo tempore testationem interposuit, ex eo sancimus, ut omne damnum domino rerum resarciat, et insuper usuras trientes praestet pecuniae vel rerum, quas propter ipsum hoc modo laesus consequi non potuit. Et nemo obiciat, ei, qui repetendi ius habet, si depositi vel aliarum rerum nomine cautionem praestet, licere sua recipere: non enim omnes facile fideiussorem cautionis gratia praestare possunt, cum leges nostrae nullam defensionem idoneam esse statuant, nisi per fideiussorem fiat. Fideiussorem autem omnino invenire, neque facile, nec possibile passim est. Quapropter ad securitatem subditorum nostrorum haec observari volumus iam in omne futurum aevum, ut huius nostrae sanctionis in republica nostra utilitas perennis sit, certum perspectumque nobis in animo nostro habentibus, praesentem legem communem utilitatem subditis nostris esse allaturam.

^{4) de nuncient}] Species. Nemo eum, quem sibi obnoxium esse credit, impedit, quominus praestentur panes civiles, vel aedium pensiones exsolvantur: quoniam periculum eorum ad eum pertinebit, et usuras trientes damnum passo praestabit. Lege lib. 11. Cod. tit. 44. const. 1. 2. de panibus et annonis, et lib. 4. tit. 1. de retentione.

De retentione et denuntiatione inquilino facta, ne pensiones solvantur vel panes civiles praestentur alicui, et quod is, per quem mora fit, periculum agnoscat, et usuras praestet, et omne earum rerum damnum ad eum spectet: ait enim, ea, quae sibi debentur, eum consecutrum, neque cautionem defensionis creditoris praestitum.

^{f)} οἱ μὲν addit Cod. Coisl. Lacuna est apud Fabr. his verbis explenda. ^{g)} τοιοῦτο Cod. Coisl. τοιοῦτον Fabr. ^{h)} πράξειν emendavi, licet et Fabr. et Cod. Coisl. habeant πράξαιν. ⁱ⁾ Fabr. add. τὰ, quod deest in Cod. Coisl. ^{j)} Sic Cod. Coisl. Fabr. πράξαιν. ^{k)} Lege τιθέντων. Fabr. et Cod. Coisl. τεθέντων. ^{l)} Hoc, quod habet Fabr. praefero illi περιφύλαττεσθαι, quod est in Cod. Coisl. ^{m)} Fabr. add. τὰ, quod deest in Cod. Coisl. ⁿ⁾ Cod. Coisl. ὑμῖν. Fabr. ἡμῖν. ^{o)} Fabr. ita: ἀνάγνωσθι βιβλίον μα'. τοῦ κωδικοῦ τιτ. κα'. καὶ τιτ. κη'. διατ. α'. ^{p)} Idem schol. habet Fabr. et Cod. Coisl. ^{q)} Deest θέμα in Cod. Coisl. qui habet parvam lacunam. Reperitur θέμα apud Fabr. ^{r)} τὰ Cod. Coisl. Fabr. την. ^{s)} αὐτῶν καὶ Fabr. Deest in Cod. Coisl. qui habet parvam lacunam his verbis explendam. ^{t)} Sic Cod. Coisl. Fabr. ἀπολυμένω. ^{u)} Fabr. ita: ἀνάγνωσθι βιβλίον μα'. τοῦ κωδικοῦ τιτ. κα'. καὶ τιτ. κη'. διατ. α'. ^{v)} Nihilosecius in translatione latina: Lege librum 11. Codicis tit. 25. et 28. constitut. 2. de panibus et annonis et lib. 4. tit. 34. ^{w)} Hoc patet Fabrotum in textu huius scholii constituendo negligenter esse versatum et plura in versione, quam in textu exhibuisse. Cod. Coisl. ut in textu. ^{x)} Hoc scholium Fabr. tanquam a reliquis separatum exhibet. Sed videtur coniungendum cum praecedentibus ultimis verbis scholii prioris Fabrotiani. ^{y)} λάβει Fabr. Quod manifesto falsum.

TΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ

BIBLION LEKATETAPTON.

BASILICORUM

LIBER XIV.

TITULΟΣ Α.

Περὶ^{a)} ἐντολῶν ἐπιτιθεμένων τισὶ καὶ τῶν ἀγωγῶν τῶν κινουμένων παρὰ ἀμφοτέρων αὐτῶν κατ’ ἀλλήλων.

L. I. pr. α'. Παῦλ. Ἡ τῆς ἐντολῆς ἐνοχὴ τῆς περὶ συμ-
D. XVII. 1. φωνίας ἐνοχῆς^{b)} ἔστι.

ἡ τῆς ἐντολῆς ἐνοχὴ] τὸ ἡξισαν οἱ νόμοι τῆς οἰκείας φροντίδος καὶ τὴν μαρδάτου. ἡ δὲ ταύτης ἐνοχὴ συνανέσει τῶν συναλλαγτῶν γίνεται. ἐντελλόμεθα δὲ ἐν δίεμ καὶ ὑπὸ αἴρεσσιν^{c)} οἷον, ἐντέλλομαι σοι πρᾶξαι τόδε μετὸν δύο ἐναντονῶν. ἐνταῦθα δικαίως προσκεπται τὸ οἶος δῆποτε ὄψιμοι, ὅτι τῆς κονσένσου ἐστὸν ἡ προτροπὴ, καὶ οὐ κρίζει ἡ κυριωτέσσαν γραμμάτων ἡ δημιάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γυμνῆς συναντέσσας συνίσταται καὶ αρκεῖ πρὸς ἐνοχὴν, καὶ νεύματα μόνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνίσταται, ὡς βιβλίον. τι. α'. κεφ. β'. καὶ τὸ τέλος τοῦ γρ. κεφαλαίου. ἐν δὲ τῷ β. τίτλῳ τοῦ η. βιβλίον προστέθη ἡ οἶος δῆποτε ὄψιμοι. οὐδεὶς γάρ δέξεται προκονδύτωρα ἀπὸ γυλού λόγου· πολλὴ γάρ διαφορὰ τοῦ τε πίλου ἐκενὸν καὶ τοῦ παρόντος. ἐνταῦθα μὲν γάρ αὐτὸν πρὸς ἄλληλα τὰ μέσον ἀχτέο κατατὰ τῆς ἐντολῆς εἰσι, καὶ μεθό προάξει ἡ μὴ προξεῖ ὁ ἐνταῦθεις, τότε χώραν ἔχει ἡ τε κοντρασία καὶ ἡ διφέντα. ἐκεὶ δὲ πρὸτον ἀναγκαῖον φανῆται τὴν ἐντολὴν παρὰ τῷ δικαστῇ καὶ αὐτῷ τῷ ἀντιτιθεμένῳ μέρει, καὶ πολλὴ ἐπεὶ ἡ λεπτοτῆς ἔγειται. κακεῖ μὲν κατὰ τούς τις ἔμφωντέσσι τὴν ἐντολὴν, ὑπέρ τινος τοῦ ἀγώνα ποιούμενος, ἐνταῦθα δὲ τὸ ὄλον ὑπέρ τυνος. [Sch. a. II. 171. sq.]

L. I. §. 1-3. Καὶ^{c)} συνίσταται ἡ ἐντολὴ καὶ δὶς ἀγγέλον καὶ δὶς
D. eod. ἐπιτολῆς, καὶ οἶοις δῆποτε ὄψιμοι, καὶ ὑπὸ ἡμέραν
καὶ ὑπὸ ἀἵρεσιν.

καὶ δὶς ἀγγέλον] τὸ ζήτησις. Πῶς ἐνταῦθα οὖν μηδ-
μονεύει τοῦ κατὰ παρούσιαν. Σὲ δὲ τῷ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτλου τοῦ η. βιβλίον, στὶς γίνεται προκονδύτωρα ἡ κατὰ παρούσιαν, ἡ δὲ ἐπιτολῆς, ἡ δὲ ἀγγέλον; ἀληφάδως. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἡν αναγκαῖον μηδμονευθῆναι τοῦ κατὰ παρούσιαν ὄψιμος, εἰ καὶ ἄλλως ἀναφαίνεται τὸ οἶος δῆποτε ὄψιμοι· ἀδιαφορούγαρ δὲ ταῦθεν, εἴτε παρούσα εἴτε ἀπών δέξεται τις τὴν ἐντολὴν. ἐγ δὲ τῷ β. τι. τοῦ η. βιβλ. ἐπειδὴ περὶ προκονδύτωρος ἔστιν ὁ λόγος, καὶ ἐπὶ τῶν ἀπώντων χρεία ἕκανων δόσεως, ἐπὶ δὲ τῶν παρόντων οὐδαμῶς· πολλὴ γάρ διαφορά, πότερον παρῶν τις δέδοκε προκονδύτωρα ἡ ἀπών· ἡ δὲ διαφορὰ περὶ τὴν δόσιν ἐστὶν τῶν ἕκανων δόσεως, γῆται ἐν τῷ α'. τίτλῳ τῆς δ. τῶν ὑποτιθούντων χεροπτται· οὐτω γάρ καὶ ὁ ἥδης ἐν τῷ α'. κεφαλαίῳ τοῦ β'. τίτλου φημιν. διὰ τοῦτο ἐκεὶ τὸ κατὰ παρούσιαν ἐτέθη ἐξ ἀνάγκης. [Sch. b. II. 172.]

TITULUS I.

De mandatis quibusdam datis et de actionibus, quibus uterque invicem experitur.

I. Paul. Obligatio mandati¹⁾ consensu contrahitur.

I obligatio mandati] Mandatum quoque leges sua cura dignum habuerunt. Obligatio autem mandati consensu contrahentium contrahitur. Mandamus autem in diem et sub conditione: verbi gratia, mando tibi, ut post biennium hoc facias. Hoc loco merito adiicitur quibuscumque verbis, quia mandatum consensu contrahitur, nec desiderat scripturam aut verborum proprietatem, sed et nudo consensu contrahitur, idque ad constituantem obligationem sufficit, et plerumque nutu solo contrahitur, ut lib. 52. tit. 1. cap. 2. et in fine cap. 52. In secundo vero tit. lib. 8. cap. 1. de industria adiectum non est quibuscumque verbis: nudis enim verbis procurator non constituitur: nam multum interest inter hunc et illum titulum. Hoc enim loco partes ipsae mandati invicem quasi iudices sunt, et postquam mandatarius aliquid fecerit, vel non fecerit, tunc locum habet directa actio et contraria. Illic autem primum de mandato constare debet iudici et adversario, ac plerique ibi subtiliter inquiruntur. Et illuc quidem mandatum quis adversus aliquem profert, item pro aliquo persecutus, hoc loco autem integrum aliquid pro aliquo executus.

Mandatum per nuntium quoque²⁾, et per epistolam, et quibuscumque verbis³⁾, et in diem⁴⁾ et sub conditione contrahitur.

2) per nuntium quoque] Quaestio. Cur hic mandati non meminit, quod inter praesentes contrahitur, in primo autem capite tit. 2. lib. 8. ait, procuratorem constitui vel coram, vel per epistolam, vel per nuntium? Merito. Non erat hic necessarium, specialiter meminisse mandati, quod inter praesentes contrahitur, quamquam et hoc satis innuit quae adiiciuntur, quibuscumque verbis: nihil enim hoc loco refert, sive quis praesens, sive absens mandatum receperit. Sed in tit. 2. lib. 8. necessario id debuit adiici, quia de procuratore sermo est. Et in absentibus quidem satisatio necessaria est, in praesentibus non item: multum enim interest, utrum quis praesens procuratorem dederit, an absens: differentia autem circa satisfactionem consistit, eaque affertur tit. II. lib. 4. Institutionum. Sic enim et Index ait in cap. I. tit. 2. Ideo illuc vox coram necessario adiecta est.

a) Et in hoc libro scholia prima manu scripta in Cod. Coisl. sine signo, secunda manu scripta signo stellulae *, scholia a Fabro exibita signo crucis † notata exhibui. b) Sic Fabr. quod melius videtur, quam ἀγωγῆς, quod Cod. Coisl. et Syn. habet, haec p. 155. c) Hoc legitur in Syn. p. 155.

* Πᾶς οὖν ὁδε μὲν φησι, καὶ συνίσταται καὶ δὶ ὄγγέλον καὶ δὶ ἐπιστολῆς καὶ οἷοις δῆποτε ὅμισιν, ἐκεῖ δὲ τοῦτο μὲν οὐ προσετέθη, ἀλλὰ τὸ κατὰ παρουσίαν; καὶ πῶς ἐκεῖ μὲν περὶ τὸ τέλος τοῦ β'. κεφ. φησὶν, καὶ πόδι μελλοντῆς δίκης καὶ ὑπὸ αἴρεσιν καὶ ὑπὸ ἡμέραν καὶ ἔως χρόνου· ἐνταῦθα δὲ τὸ ἔως χρόνου οὐ κεῖται; ὅμοι κάκει καὶ ὁδε οὐ περιέχεται περὶ ἐντολῆς; καὶ ἄλλα διαφορὰ πολλή ἔκεινον τοῦ τιτ. πρὸς τὸ παρόν βιβ. καὶ ἄλλα τὰ ἐν ἐκείνῳ νόμιμα, ἔτεσα δὲ ταὶ ἐν τοιτῷ. τὸ μὲν γὰρ οἷος δῆποτε ὅμισιν ἐκεῖ οὐ προσετέθη, διότι ἐπὶ τῶν προκομιστώρων οὐκ ἀπλῶς δεχόμεθα τὴν ἐντολὴν τῆς δίκης, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας.

* Ο δεχόμενος τοὺς προκομιστώρων οὐκ ἐπὶ ψιλῷ λόγῳ καὶ ἀδύνατον εἰ ἀμφιβολὸν ἔστιν καὶ ἐξ ἀνάγκης ὑποδέχεται τὴν κατὰ τοῦ ἐντολούτος δίκην ἐν τῷ κεφ. β'. τοῦ αὐτοῦ τιτ. καὶ βιβ. φησὶν· ἐνταῦθα δὲ ὁ δεξαμενος ἐντολὴν ἔξωντασθαι τι τον ἀγρον η πιπισκειν ἔτεσον οὐκ ὑποδεικνυον ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν πράττει, δι ποιεῖ, ἔχει δὲ την κοντραριαν μαρδάτι κατὰ τον ἐντειλαμένου· ἐνέχεται δὲ αὐτῷ τῇ διορέκτᾳ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖ

καὶ οἵοις δῆποτε ὅμισιν] Τουτέστιν, οὐδιαφερόμεθα περὶ ὅμισιν, ποιοις ὁ ἐντειλάμενος ἔχοντα, εἴτε τῷ τρόπῳ οὗτοι τῷ παρακαλῷ, εἴτε τῷ νόλο οὗτοι τῷ φέλῳ καὶ βούλομαι, εἴτε τῷ παντού ητοι ἐντέλλομαι, η ἔτεσον οἰονδήποτες ἔγραψε ὅμια· δοθήσεται ἀγωγὴ μαρδάτη.

* Προσέβη μαρδάτον ὀποιουδήποτε ὅμισιν· ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ πρώτον δὲ φανερὸν είναι το πρόσωπον, ὁ ἐντολὴν ἐδέξατο, καὶ τότε γενέσθαι οἷον τὸ δικασθῆναι· ἐνταῦθα δὲ τῆς ἐνόχης αὐτῆς τῆς προσωπικῆς κατεί γενέσθαι. καὶ τότε μετὰ τὸ προσθῆναι παρὰ τον ἐνταῦθεντος τίκτεται ἡ κοντραρία ἡ κατὰ αὐτοῦ ἡ διορέκτη, μετὰ τὸ δῆλον γενέσθαι, μη περιαωθῆναι τὸ ἐνταῦθεν. τα γαρ τῆς κοντρενον συναλλάγματα καὶ ἀπὸ συναντέσθαι μόνης συνίσταται. φησὶν γαρ τὸ β'. κεφ. τον α'. τιτ. τον νβ'. βιβ. τῆς ἐξ ἐκατέρων μερῶν συναντέσθαι καὶ συμφωνίαν ἔστιν πράσις, ἀγορασία, μίσθωσις, προτροπή, καὶ οὐ χρήζοντιν ἡ μισθότων ὅμισιν ἡ γραμματων καὶ συνίσταται καὶ μεταξὺ ἀπότον καὶ δὶ ἐπιστολῆς καὶ δὶ ὄγγέλον, καὶ ἐκατέρος ταὶ ἐτέρῳ ἐνέχεται. καὶ τὸ τέλος τοῦ να. κεφ. τον αὐτοῦ βιβ. καὶ συναντέσθαι γνων ἀφοι πρὸς ἐνοχήν, εἰ καὶ δινατον ὅμισιν ἔκφωνεσθαι, καὶ νεύματι μονον οὐς ἐπὶ το πολὺ συνίσταται. αὐτη μὲν η αἵτια το ἐκεῖ μη τεθῆναι τὸ οἷος δῆποτε ὅμισιν. ζητει καὶ βιβ. ηβ'. τιτ. α'. κεφ. λγ'.

καὶ ὑπὸ ἡμέραν αν] * Ἐν τῷ τέλει τοῦ β'. κεφ. τον β'.^{d)} τιτ. τον η'. βιβ. φησὶν· γίνεται ἐντολεῖς καὶ ὑπὸ ἡμέραν καὶ ὑπὸ αἴρεσιν καὶ ἔως χρόνου καὶ διπρεψῶν· ἐνταῦθα δὲ τὸ μὲν ὑπὸ αἴρεσιν καὶ τὸ ὑπὸ ἡμέραν ἐπιτέθειται^{e)}, τὸ δὲ ἔως χρόνου καὶ τὸ διπρεψῶν παρεκτείφθη καὶ μάλιστα δικαιος. εἰ γάρ ἐντειλωματι τινι ὀγοράσαι η πολῆσαι η κτισαι^{f)} οἰκίαν^{g)}, οὐκ ἔστιν ἀναγκάσιον τεθῆναι τινας ἀλλὰ τὸ πολὺ τὸⁱ⁾ ἔως χρόνου· χρόνος γὰρ δοκεῖ^{k)} τοι ἐνταῦθεντος η διπλήρωμα. ὅλι οὐδὲ τὸ δημρενές^{l)} ἐτέθη· πῶς γὰρ ἐνέχεται τοιαντά ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐκάστων συμφωνία; ἐνθα δὲ προβάλλεται τις προκομιστῶν τον αὐτοῦ^{m)}, η διηγεῖναι καὶⁿ⁾ αποδιδούστων προβλεπτῶν^{o)} τοῦτον^{p)}, η ἐπὶ ἡγητῷ χρόνῳ^{q)}. πῶς δὲ ἐνταῦθα μὲν οὐ μητρονεύει τον κατα παρουσίαν, ἐδὲ τῷ α'. κεφ. τον β'. τιτ. τον η'. βιβ. φησὶν, οτι γίνεται προκομιστῶν κατὰ παρουσίαν, η δι ἐπιστολῆς, η δι ὄγγέλον; ἀκριβῶς μὲν γάρ οὐκ η ὀναγκαῖον μημονεύθηναι τὸ κατὰ παρουσίαν δηντα, εἰ καὶ ἄλλοι ἀναγαίνεται διὰ τῆς οἰονδήποτες ὅμισιν φρασεως· ἀδύνατον γαρ ἀδε εἴτε παρὼν εἴτε ἀπὸν δέξεται τις την ἐντολήν· ἐν δὲ τῷ β'. τιτ. τον η'. βιβ. ἐπει περὶ προκομιστῶρων ἔστιν ὁ λόγος, καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἀπότον κατεί παναγώ δοσεως, ἐπὶ δὲ τῶν παρὸντων οὐδαμοῖς· πολλὴ γαρ διαφορά, πότερον παρὼν τις ἔδωκε προκομιστῶρα η ἀπότον. η δὲ διαφορὰ περὶ τα ἵκανα ἔστιν, πις ἐν τῷ ι'. τιτ. τῆς δ. ὕστιούτων γέγαπται· οὐτω γάρ καὶ δηδιε ἐν τῷ α'. κεφαλαίω τον β'. τιτ. τον η'. βιβ. φησὶν. διὰ τοῦτο ἐκεῖ τὸ κατὰ παρουσίαν ἐτέθη. [Sch. c. II. 172.]

Quomodo igitur hoc loco ait, mandatum consistere et per nuntium et per epistolam, et quibuscumque verbis, illic autem hoc quidem adiectum non est, sed vox coram? Et quomodo illic circa finem cap. 2. ait, et ante item futuram, et sub conditione et sub die et in diem: hic autem in diem non legitur? Nonne illic et hic de mandato sermo est? Et in aliis multum interest inter illum titulum et hunc librum, et alia sunt iura in illo, alia in hoc. Illic enim non adiectum est quibuscumque verbis, quia in procuratoribus non simpliciter litis mandatum admittimus, sed cum magna subtilitate.

•

3) et quibuscumque verbis] Hoc est, non discernimus, quibus verbis mandans usus sit, num verbo rogo, an volo, an mando, an aliud quodlibet verbum scripserit: mandati actio dabitur.

Mandatum quibuscumque verbis procedit: in iudicio autem primum certa debet esse persona, quae mandatum suscepit, et tunc fieri Et tunc postquam mandatarius mandatum perfecit, nascitur contraria, vel contra ipsum directa, postquam certum est, mandatum non esse perfectum. Nam contractus consensuale solo consensu consistunt. Ait enim cap. 2. tit. 1. lib. 52.: Consensu utriusque partis consistit emtio et venditio, locatio, mandatum, et verborum proprietate vel scriptura non egent: et consistit inter absentes quoque et per epistolam et per nuntium, et alteruter alteri obligatur. Et finis cap. 51. eiusdem libri: Nudus quoque consensus sufficit ad obligationem, licet verbis quoque exprimi possit, et solo nutu plerumque obligatio consistit. Haec causa est, ob quam illie dictum non est quibuscumque verbis. Quaere et lib. 22. tit. 1. cap. 33.

4) et in diem] In fine cap. 2. tit. 2. lib. 8. dicitur: Procurator et in diem et sub conditione et usque ad tempus et in perpetuum dari potest: hic autem additur quidem, mandatum vel sub conditione vel in diem contrahi: omittitur autem, et ad tempus et in perpetuum contrahi: idque iure meritoque. Si enim alicui mandavero, ut aedes emat, aut vendat, aut aedificet, ut plurimum necesse non est tempus addere: tempus enim huic rei, praefinitum videtur, quod huic negotio explendo satis est. Sed neque in perpetuum additur: quomodo enim in his negotiis conventio eiusmodi admittetur? Cum vero procurator eiusdem constituitur, in perpetuum et indefinite aut ad certum tempus eum constituet. Cur autem hoc loco non mentionem facit, mandatum coram contrahi posse, in cap. 1. autem tit. 2. lib. 8. ait, procuratorem vel coram, vel per epistolam, vel per nuntium constitui? Merito. Nam hoc loco necesse non erat, nominatim adiici coram mandatum contrahi, cum et aliunde hoc appearat ex eo, quod dicitur, quibuscumque verbis: nam hoc loco nihil interest, utrum praesens an absens quis mandatum suscipiat: secundo autem tit. lib. 8. de procuratore sermo est, et in absentibus necessaria est satisdatio, in praesentibus non item: nam multum interest, utrum praesens quis procuratorem derit, an absens. Differentia autem circa satisdationem obtinet, uti tit. 10. lib. 4. Institutionum dicitur: nam sic et Index tradit cap. 1. tit. 2. lib. 8. Ideo illic coram additum est.

^{d)} Fabr. α'. ^{e)} Fabr. τεθειται. ^{f)} τὸ deest apud Fabr. ^{g)} Fabr. κτῆσαι. In versione tamen aedificet. ^{h)} Fabr. οἰκεῖαν. ⁱ⁾ τὸ deest apud Fabr. ^{j)} Fabr. add. η et postea omittit. ^{k)} Fabr. διηγεῖναι. ^{l)} ποτον οὐτοῦ deest apud Fabr. ^{m)} Fabr. η. ⁿ⁾ Fabr. προβάλλεται. ^{o)} ποτον deest apud Fabr. ^{p)} ποτον deest apud Fabr. ^{q)} Hactenus etiam Fabrotus hoc scholium exhibet. Reliqua exhibet Fabr. iam antea sch. b. II. 172.

L. I. §. 4. *Κατὰ^τ χάριν δὲ^{s)} εἶναι δεῖ τὴν ἐντολήν· παρεν-*
D. XVII. 1. τιθεμένων γάρ χοημάτων, μίσθωσις γίνεται.

κατὰ χάριν] Δεῖ τὸ μανδάτον εἶναι γραπτούντον ἢ ποτὲ κατὰ χρόνον· τὴν γάρ ἀρχαιογονίαν ἔχει τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς φύλαξ ἔλκει· ἐναντιοταῖς δὲ τούτοις ἡ τοῦ μισθῶν δόσις· πρόσθιλον γάρ, ὡς δὲ τῷ μανδάτῳ ὑπονομῶν ἐπὶ μισθῶν οὐ διὰ φύλακαν, ὥπερ ἐπαγγέλλεται ἡ μανδάτη, ὅλα διὰ τὸ κέρδος τούτο ποιεῖ· χρηματίν γάρ διδομένον μισθωσις καὶ ἐκμιθωσις μᾶλλον ἡ μανδάτην ἔστιν.

Στεφαν. Σημείωσαι, ὅτι κατὰ χάριν εἶναι δεῖ τὸ μανδάτον· μισθῶν γάρ ἐντεθεῖς ὀμείβεται τοῦ μανδάτου τὴν φύσιν καὶ ποτὲ λοκατὸν καὶ κονδύλιον τὸ συνάλλαγμα. Ἐπειδὸν δέ ἐστιν, εἰ σαλάριον ἔχογγησεις ὁ ἐντελέμενος ἡ ἀντίδωρον δέδοκεν· ἐπὶ τούτοις γάρ μενεὶ ἡ τοῦ μανδάτου φύσις ἐπὶ σχήματος σωζομένη, καὶ οὐκ ἀμείβεται διὰ τοῦ διδομένου σαλαρίου, ὡς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ σ. κεφ. τοῦ παρόντος τιτ. φησίν, ἐνθα καὶ τοῦτο προστίθεται, τὸ τὴν ἀπαίτησιν ἔχει τοῦ διοισθέντος σαλαρίου, ἐν ὧ συμμετέρον ἔστιν. ἔξτρα ὅδηγει δὲ αὐτὸν ἀπαιτεῖσθαι φησιν.

Τοῦ Ἀγων. Καλῶς καὶ ἐπὶ τοῦ μανδάτου κέρτον σαλάριον δοῖται, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σ. καὶ ζ. καὶ τοῦ η. Θέματος παρατελεντ.

μισθωσις γίνεται] † Εἰ μέπου ἡ ἀντίδωρον δέδοται, ὡς τὸ σ. κεφ. φησίν, ὡς μαλάριον συνεφανῆθη, ὡς τὸ ζ. τότε γάρ τὸ μανδάτον παρατείηται. Νητησον κεφ. ι. θεμ. τελεντ. τούτον τοῦ τιτ. καὶ τὸ παρατελεντον^{t)} θέμα τοῦ η. κεφαλαίον. [Sch. d. II. 173.]

* Εἰ μήπου ἀντίδωρον δέδοται, ὡς τὸ σ. κεφ. φησίν, ὡς σαλάριον συμπεφάνηται, ὡς τὸ ζ. τότε γάρ πάλιν τὸ μανδάτον τετηρηται· σαλάριον δὲ τὸ κέρτον νοεῖ τὸ γάρ ἄγκεστον ἀπαιτησιν οὐκέτι ἔχει, οὐτε διὰ τῆς περὶ ἐντολῆς ἀγορῆς, οὐτε ἔξτραορδιναῖς, ὡς τὸ παρατείεται. Θεμ. τοῦ η. κεφ. φησίν καὶ τὸ οθ. κεφ. τὸ ἀφανές ἐπερωτηθὲν διδοναι απαιτησιν οὐκέτι ἔχει. καὶ δὲ λογισμὸς δῆλος. ἔξεστιν γάρ τῷ ἐπερωτηθέντι, εἰ ἐναρθῆ, εὐτελέστατον δούναι ὥπερ καὶ δὲ μολογῶν οὗτον, μὴ προστιθεῖς καλόν, οἰωνοῦτοπε τοῦ διδονος ἐλευθεροῦται, ὡς τὸ ιθ. κεφ. τοῦ τιτ. φησίν, εἰ μέντοι γε συμφωνησει τὸ ἡμεροῦ περὶ τῶν τῆς δίκης ἀναλογιστῶν ἡ τὸ τούτον τυχὸν διδοναι, οὐκέτι ἔρωται. καὶ τὸ ιθ. κεφ. τοῦ α. τιτ. τοῦ ια. βιβ. φησίν, ἀλλὰ καὶ οἱ συνηγοροὶ οὐτω συμφωνοῦντες ἐκβάλλονται τοῦ συνηγορεῖν. καὶ κεφ. ε. τοῦ α. τιτ. τοῦ κ. βιβ. ζήτει καὶ βιβ. ιθ. τιτ. ιθ. κεφ. β. θεμ. ι. ιθ. ιγ. περὶ τούτων μᾶλλον δέ, ὅτι τὰ συνηγορικὰ διδοναι πρὸς τὸ μετρον τῆς δίκης δέδοται ἀσφαλεία καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικαιητηρίου, ὡςτε μέντοι μὴ παρεξέινα τὸ ἐπιτεταμένην ποσον· δὲ περισσὸν δοὺς ἀναλαμβάνει· καὶ ὅτι ἐλεῖται τοῦ μᾶλλοντος κέρδους οὐ δεῖ τῆς δίκης ἡρτημένης συμφωνεῖν· δὲ λαμβάνειν ἀσφαλείαν τὸν συνηγορον· μετα μέντοι τὸ πέρας τῆς δίκης δέδοται ἀσφαλεία καὶ συμφωνεῖται ὑπὲρ συνηγορικοῦ καὶ τικτυκοῦ οὐ πλέον ἐφ ἐκάπητη δίκη τῶν ο. νομιματων, συμμαθυμενῶν τοῖς μᾶλλον διδοσθαι καὶ τῶν ἡδη δοθεῖτων. ζήτει καὶ βιβ. σ. τιτ. β. κεφ. ι. θεμ. γ. καὶ βιβ. η. τιτ. α. κεφ. ιγ. καὶ γ. ὅτι κεκαλύπται τὸ ἀγοραστα δίκην.

L. 2. pr. β'. Γαι. *Ἐντέλλομαι ἡ χάριν ἐμοῦ μόνον ἡ ἄλλον,*
D. eod. ἡ ἐμοῦ καὶ ἄλλον^{u)}, ἡ ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἡ σοῦ καὶ ἄλλον. εἰ δὲ χάριν σου μόνον ἐντείλωμαί σου, οὐκ ἐνεχομαι.

οὐκ ἐνέχομαι] Στεφ. Τοιτέστιν, οὐ συνισταται μανδάτον. τούτῳ δὲ νόρον, εἰ μή ἄλλα οὐκ ἀν ποτε ταῦτα ἐπράξεν δὲ τῷ μανδάτον δεξαμενος, εἰ μή ἐνετάλθη, ὡς δὲ Οὐλπιανὸς ἐν τῷ σ. διγ. τοῦ παρόντος τιτ. φησίν.

L. 2. §. 1—5. *Ἐντέλλομαι σοι^{v)} χάριν ἐμοῦ μόνον, ὡς ἵνα διοι-*
D. eod. κήσῃς τὰ ἐμὰ ἡ ἀγοράσῃς μοι, ἡ ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ ἐγγυησῃ. χάριν δὲ ἄλλον, ὡς ἵνα τὰ εἰρημένα ποιήσῃς ὑπὲρ Πέτρον^{w)}. ἐμοῦ καὶ ἄλλον, ὡς ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ Πέτρον πράξῃς αὐτά, ἐμοῦ δὲ καὶ σοῦ, διταν ἐντείλωμαί σου, διανεῖσαι ἐπὶ τόκῳ τῷ εἰς πρᾶγμα μον διανε-

Gratuitum⁵⁾ autem mandatum esse oportet: interveniente enim pecunia locatio est⁶⁾.

5) *gratuitum*] Mandatum gratuitum esse oportet: nam originem ex officio et amicitia trahit: contraria autem his est mercedis datio: nam manifestum est, eum, qui mandatum propter mercedem suscipit, non propter amicitiam, quod mandati actio possit, sed lucri causa hoc facere: pecunia enim data magis locatio et conductio, quam mandatum est.

Stephani. Nota, mandatum gratuitum esse debere: nam merces interveniens mandati naturam mutat et efficit, ut contractus locatio et conductio fiat. Aliud autem est, si salarium mandans praebuit, aut remunerationem dedit: his enim datis mandati natura in suo statu manet, et per salarium datum non mutatur, ut Ulpianus cap. 6. huius tit. ait, ubi et hoc adiicit, salarium definitum peti posse, si modicum sit. Extra ordinem autem peti illud ait.

Anonymi. Recte et in mandato salarium certum definitur, ut initio cap. 6. et 7. et cap. 56. them. penult.

6) *locatio est*] Nisi vel remuneratio data sit, ut cap. 6. ait, vel de salario dando convenerit, ut cap. 7. Hoc enim mandati fines non egreditur. Quaere cap. 10. them. ult. huius tituli et thema penultimum cap. 56.

Nisi remuneratio data sit, ut cap. 6. ait, vel de salario praestando convenerit, ut cap. 7. Tunc enim mandati natura servatur. Salarium autem certum intellige: nam incertum exigī non potest, neque mandati actione, neque extra ordinem, ut them. penult. cap. 56. Dicitur quoque cap. 79. incertum, quod quis dare promisit, peti non posse. Et ratio certa est. Nam promissori, si conveniatur, id, quod vilissimum est, dare licet: sicut et qui frumentum promittit, nec adiicit, bonum, qualicunque frumento dato liberatur, ut cap. 52. hui. tit. ait. Si tamen convenerit, ut dimidiam partem sumtum litis, vel tertiam forte praestaret, hoc non valet. Et cap. 53. tit. I. lib. II. ait: Sed etiam advocati haec pacientes advocatione repelluntur. Et cap. 5. tit. I. lib. 20. Quaere et lib. 54. tit. 14. cap. 2. them. 10. 12. 13. magis tamen de his, quod honoraria advocatorum secundum litis modum et secundum facundiam et consuetudinem fori et iudicii dantur, ut tamen modum permissum non egreditur: qui autem plus dat, id repeatet: et advocatum spe futuri lucri lite pendente cautionem neque postulare neque accipere debere: lite autem finita cautionem de honorario advocati et palmario non maiore centum aureis in quavis lite praestari, ita ut quae data sunt, et in futurum danda computentur. Quaere et lib. 6. tit. 2. cap. 10. them. 3. et lib. 8. tit. I. cap. 13. et 93. quo redemptio litis prohibetur.

II. Gai. Mando vel mea tantum gratia, vel aliena, vel mea et aliena, vel mea et tua, vel tua et aliena. Quodsi tua tantum gratia tibi mandem, non obligor¹⁾.

1) *non obligor*] Stephani. Hoc est, mandatum non contrahitur. Hoc autem intellige, nisi forte haec non facturus fuisse mandatarius, nisi mandatum ei fuisse, ut Ulpianus dig. 6. huius tit. ait.

Mando tibi mea tantum gratia, veluti ut negotia mea geras vel mihi emas²⁾, vel ut pro me fideiubeas. Alienā vero, veluti, ut quae supradicta sunt, pro Petro facias. Mea et aliena³⁾, veluti ut pro me et Petro haec facias. Mea et tua, si mandem tibi, ut sub usuris credas ei, qui in rem meam mutuatur.

r) Legitur in Syn. p. 155. s) δὲ Cod. Coisl. Deest apud Fabr. et in Syn. t) Malim παρατελευταῖον. u) ἡ ἐμοῦ καὶ ἄλλον Fabr. Deest in Cod. Coisl. v) σοι Cod. Coisl. Deest apud Fabr. w) Πέτρον Cod. Coisl. Fabr. ἐνέργου.

ζομένω. χάριν σοῦ καὶ ἄλλον, ἵνα δανείσῃς Πέτρον ἐπὶ τόκω. εἰ δὲ εἶπα χωρὶς τόκων, χάριν ἄλλον μόνον ἔστι.

ἡ ἀγοράσης μοι] Στεφ. Σημείωσαι, ὅτι, καὶ γενικὸν τὸ ἕγειρον καὶ αποδιοφύστως ἐντέλωμαῖς οἱ ἀγρὸν ἀγοράσων, ἔργωται τὸ μανδάτον. ἐν γὰρ τῷ δὲ πτονούσιθους μονοβιβ. τιτ. γ'. διγ. 5. φησὶν ὁ Παπιανὸς; ὅτι, ἐάν τις ἐπερωτήθῃ διδόναι ἀγρὸν, μὴ σημαντικόν ποιῶν ἀγρὸν, ἀχρηστὸς ἡ ἐπερωτησίς. ὥστας καὶ ληγατεύσῃ, ἀχρηστὸν τὸ ληγατόν, ἐν ψῷ δηλονότι μὴ ἔχων ἀγρὸν διατιθεμένος ἐληγατεύεται. οὗτῳ γάρ λέγων οὐν ἐγνωτιόνται τοῖς εἰδημένοις ἐν τοῖς διγ. τοῦ δὲ λεγατίς τοῦ πρόστον. οὐαὶ δε καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ μανδάτου. εἰ μὲν εἴτω, ἀγόρασσον μοι ἀγρὸν, ἀχρηστὸν τὸ μανδάτον, ὡς ὁ Κέλσος ἐν τῷ τελεῖ τοῦ μῆ. διγ. φησίν. εἰ μεντοι ἀγοράσῃς μοι ἀγρὸν, οἷον ἀν δοκιμασθεὶς ἀνηγοράθος^{x)}. καὶ τὴν τοιαυτὴν σημασίαν ἔχεις ἐν τῷ ἑσῆς βιβ. τιτ. α'. διγ. 5. καὶ ἐν τῷ πρώτῳ δὲ λεγατίς διγ. οε. καὶ βιβ. ν'. τιτ. ιε. διγ. κε.

* μοῦ καὶ ἄλλον] * Καὶ ἐγὼ μὲν τὴν διρέκτων μανδάτη τούτη ἔχω κατὰ τοῦ ἐνταῦθεντος, ὅτε ἔμοι διαφέρει, ὡς τὸ 5. θεμ. τοῦ γ'. κεφ. τοῦ παρόντος τιτ. φησίν, λέγον· τότε ἀρμόζει· η περὶ ἐντολῆς ἀγορῆς, ὅτε τῷ ἐντειλαμένῳ διαφέρει. η πολλάκις, καὶ καὶ αρχῆς μὲν οὐ διαφέρει, ὑστερον δὲ διαφέρει, καὶ οὕτως ἡ μανδάτη ἀρμόζει. οὗτον γάρ καὶ η παραγωγὴ τοῦ ε'. θεματος τοῦ 5. κεφ. τούτου τοῦ βιβλίου φησίν, οὐ δὲ ἀρχῇ καὶ ἐντέλωμαῖς οἱ ὑπὲρ ἐτέρου τι πρᾶξαι, πίκτεται μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Χάριν δὲ σοῦ μόνον ἐντέλλομαι, ἵνα μᾶλλον ἀγοράσης ἡ περὶ δανείσῃς, ἡ τούναντίον· ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐντολή, ἀλλὰ συμβούλη ἀνένοχος· οὐδεὶς γὰρ ἀπὸ συμβούλης ἐνέχεται, καὶ μὴ συμβάλληται τῷ συμβούλευθεντι.

* ἀρχῇ δὲ σοῦ μόνον] * Εἰ ὑπὲρ σοῦ μόνον, οὐκ ἐνάγομαι, εἰ μὴ ἄρα οὐκ ἀν ἐπραξας, εἰ μὴ ἐνετειλάμηρ, ἡ καὶ ἔμοι διαφέρει· οὗτον γὰρ φησὶν γάρ καὶ τὸ 5. θέμα τοῦ γ'. κεφαλαίου τοῦ ιε'. βιβ. ἐν προτεθεμένῳ μοι διοικήσαι τὰ πράγματα Πέτρου, ἐνετείλω μοι τούτο πρᾶξαι καὶ δρῆς πῶς Πέτρος ἐνέχεται μοι. πῶς οὖν ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ παραδέδωκε μοι ὁ νόμος ἐνοχον τῇ μανδάτῃ, μὴ σκοτώσῃς, εἰ ὑπετον διαφέρον κειμένης οὐ σκοτεινθαῖ καὶ διαφέρον ὑπετον τῷ ἐντειλαμένῳ αὐτῇ γὰρ ἡ διαστιξις καὶ ἐπὶ τῆς διρέκτως ἐστιν. ἀλλὰ ταῦτα, ὅτε ὑπὲρ ἄλλου ποιησθαὶ τις τὴν ἐντολήν· εἰ δὲ ὑπὲρ σοῦ μόνον ἐντέλωμα, οὐκ ἀλλως ἐνέχουμε τῇ κοντροφύκῃ, εἰ μὴ ἄρα οὐκ ἀν ἐπραξας, εἰ μὴ ἐνετειλάμηρ, ἡ καὶ ἔμοι διαφέρει κατὰ τὸ ε'. θεμ. τοῦ 5. κεφ. τούτου τοῦ τιτ. οὐ συμβαλεῖται μοι εἴτε τοῦ ἐνέχεσθαι τὸν ἐντειλαμένον, καὶ διαφέροντος μὴ ὑπότος αὐτῷ· καὶ εἴναις, ὅτε ὑπὲρ σοῦ μόνον ἐστιν, τὸτε ὑποκειθαῖ με τῇ κοντραφύᾳ, ὅτε οὐκ ἀν ἐπραξας, εἰ μὴ ἐνετειλάμηρ.

* ἀλλὰ συμβούλη ἀνένοχος] Τοῦ Ἀνων. Ἀνάγνωθι διγ. 5. θεμ. δ'. ἐν ψῷ εἴπεν, ἐνέχεοθαί με.

Στεφ. Τοῦτο θεματίζουν οὕτως εἴπει, ὅτι ἀμφιβάλλοντί τινι, πότερον ὄφελει δανείσαι, ἡ ἀγοράσειν ἀγρὸν, εἴπον, ποιήσαι τι τῶν εἰδημένων· εἰ γὰρ μηδένα σκοπὸν μητὸν ἔργουν ἔχοντι οὐκ τόδε πρῶται ἐντείλωμα, οὐκ τούτο, ὅπερ οὐκ ἀν ἐποίησας, εἰ μὴ τὸ ἡμέτερον ἐτέθη μανδάτον, τότε κατέχουμε τῇ μανδάτῳ. ἐν τῷ 5. διγ. φησὶν Οὐλπιανὸς. τὸ οὖν εἰδημένον τῷ Κέλσῳ πρὸς τῷ τελεῖ τοῦ μῆ. διγ. ὅτι, ἐάν οὐκ ἐντέλωμαὶ δανεῖσαι, αἰσθῆπος θέλεις, καὶ εἴπων, κανδύνω ἐμῷ δανείσουν ὄντας οὐκ, οὐ κατέχουμε, νόρσων, ὅτε ἀμφιβάλλεις, εἴτε δει αὐτῷ δανεῖσαι, εἴτε καὶ μῆ. εἰ γὰρ οὐκ ἀν πότε διδάσκων τὰ κοινάται τὰ σα, εἰ μὴ τὸ ἡμέτερον παρενετέθη μανδάτον, κατέχουμε κατὸ τὸ κείμενον ἐν τῷ 5. διγ. ἐνθα οὐκ ἀμφιβάλλοντι, πότερον ὄφελεις τῷ ὑπεξουσίῳ δανεῖσαι ἡ μῆ, εἴπον, ὅτε κανδύνω μον δανείσων, καὶ κατέχουμε· μὴ ἐκ τούτου τον κανονίσῃς ἑαυτόν, ὃς εἴσηπται, καὶ εἴπης, ὅτι, καὶ ἀμφιβάλλοντι οὐκ, εἴτε ὄφελεις τόδε τι ποιήσω, καὶ μὴ μον δανείσωμαι, ἀλλὰ καὶ εἴπων, κανδύνω ἐμῷ, κατέχουμε τῇ μανδάτῃ· οὐτε γάρ τὸ ἐπαγγεῖν με κανδύνω ἐμῷ, ἐπὶ τοῦ θεματος τοῦ ὑπεξουσίου κατέχουμε, ὡς κατὰ τοῦ ἀμφιβάλλον-

Tua et aliena, veluti, ut Petro sub usuris credas. Quodsi dixero, ut sine usuris crederes, aliena tantum gratia mandatum est.

2) vel mihi emas] Stephani. Nota, licet incertum in genere consistat et indefinite mandavero tibi, ut fundum emeres, mandatum valere. Nam libro singulari de sponsalibus tit. 3. dig. 62. Papinianus ait, si quis stipulant agrum dare promiserit, nec adiecerit, qualem, inutilem esse stipulationem. Sic etiam si ita legatum sit, legatum inutile est, si scilicet testator agrum non habens legaverit. Haec enim dicens non repugnabis his, quae in Digestis libro primo de legis dicta sunt. Eadem et in mandato obtinent. Si dixero, eme mihi fundum, inutile est mandatum, ut Celsus in fine dig. 48. ait. Si tamen agrum mihi emeris, quem vel vir bonus probaverit, validum est mandatum. Talem significacionem habes libro sequenti tit. 1. dig. 7. et lib. 1. de legis dig. 75. et lib. 50. tit. 17. dig. 25.

3) mea et aliena] Equidem directam mandati actionem tunc habeo aduersus mandatarium, cum mea interest, ut them. 7. cap. 8. huius tit. quo dicitur: Tunc mandati actio competit, cum mandantis interest. Saepe etiamsi ab initio non intersit, postea autem interest, etiam mandati actio competit. Hoc enim et adnotatio them. 5. cap. 6. huius libri dicit, cuius initium est: Etiamsi tibi pro alio aliiquid facere mandaverim, inter me et te mandati actio nascitur.

Tua vero tantum gratia⁴⁾ mando, ut potius L. 2. §. 6. emas, quam foeneres, vel ex diverso: quod non est D. XVII. 1. mandatum, sed consilium non obligatorium⁵⁾: nemo enim ex consilio obligatur⁶⁾, etiamsi non expediatur⁷⁾ ei, cui dabatur.

4) tua vero tantum gratia] Si tua tantum gratia mandavi, non agitur tecum, nisi facturus non fuisse, nisi mandasse, aut etiam mea intersit: sic enim Ait enim et them. 7. cap. 3. lib. 17.: Si mihi gerendis negotiis Petri praeposito, mandaveris hoc facere et vides, quomodo Petrus mihi teneatur. Quomodo igitur eodem capite lex tradidit, alterum mihi mandati teneri, ratione non habita, num intersit nam haec distinctio et in directa mandati actione obtinet. Haec ita, si quis aliena gratia mandaverit: si vero tua tantum gratia mandavero, contraria mandati non aliter teneor, nisi forte facturus id non fuisse, nisi mandasse, aut etiam mea intersit secundum them. 5. cap. 6. huius tit. Quod tibi proderit, ut mandatarius obligetur, etiamsi nihil eius intersit: et probabile est, cum tua tantum gratia mandatum sit, contraria mandati me teneri, cum non facturus fuisse, nisi mandasse.

5) sed consilium non obligatorium] Anonymi. Lege dig. 6. them. 4. ubi dicit, teneri me.

Stephani. Casum fingens dicas, me alicui dubitanti, utrum foenerare pecuniam an fundos emere debeat, suassisce, ut aliquid eorum, quae dicta sunt, faceret: nam si tibi, qui neque consilium neque voluntatem habebas hoc faciendi, hoc mandavero, quod facturus non fuisse, nisi tibi mandasse, mandati teneor. Dig. 6. hoc ait Ulpianus. Quod igitur a Celso circa finem dig. 48. dicitur, si tibi mandavero, pecuniam credere, cuilibet volueris, licet adiecerim, ut periculo meo tuo nomine crederes, me tamen non teneri, intellige, cum dubitares, utrum foenerares, necne. Nam si pecuniam tuam non credidisses, nisi mandatum nostrum intervenisset, teneor secundum id, quod dicitur dig. 6. ubi tibi dubitanti, utrum filiofamilias crederes, necne, suasi, ut periculo meo crederes, et teneor. Ne exinde regulam derives et dicas, si dubitanti tibi, an aliquid faceres, non solum mandavero, verum etiam adiecero, ut periculo meo id faceres, me mandati teneri: nec enim propterea, quod adiicio, periculo meo, in specie de filiofamilias

x) Deesse nonnulla videntur, verbi causa, ξρωται τὸ μανδάτον.

τος, ἀλλ ἐπειδὴ φητὸν ὑπόκειται πρόσωπον τοῦ ὑπεξοντού καὶ τοῦ μέλλον διαιτεῖσθαι.

οὐδεὶς γάρ ἀπὸ συμβούλης ἐνέχεται] Τοῦ Αγων. Εἰ δὲ κατὰ δόλον συνεβούλευσα, ἐνέχομαι, ὡς βιβ. δ. τιτ. γ. διγ. 9.

καὶ μὴ συμβάλλῃ ταῖς] Ἐλευθέρα γὰρ ἐκάστῳ δίδοται παραφοίᾳ, καθ' ἑαυτὸν ἐξετασσαι καὶ λογίσασθαι, εἴ ἔστιν ἐποφεῖς ἡ συμβούλη. ὁ τούτην πρᾶξαν καὶ βλαβεῖς ἑαυτὸν, ἀλλα μὴ τὸν συμβούλευσαντα μεμφέσθω.

L. 3. γ'. γ') "Εσθ' ὅτε ὁ ἐνταλθεὶς πρείτονα ποιεῖ τὴν D. XVII. 1. αἴρεσιν τοῦ ἐντειλαμένου, χείρονα δὲ οὐδέποτε²⁾). ἐὰν οὖν³⁾ ἐντελλωμαῖς σοι, ἀγοράσαι μοι πρᾶγμα, μὴ προσθεῖς τὸ τίμημα, καὶ ἀγοράσῃς, ἔχομεν κατὰ ἀλλήλων τὴν περὶ⁴⁾ ἐντολῆς⁵⁾ ἀγωγήν.

ἐσθ' ὅτε ὁ ἐνταλθεὶς]⁶⁾ Ἐγ τῇ μανδάτῃ ἐκεῖνον συμβαίνει, ὡςτε ἐντεῦθεν γίνεσθαι κατίσιμα τὴν αἴρεσιν τοῦ ἐντελλομένου· ἐσθ' ὅτε δὲ καλλίσια, οὐδέποτε κείσονα. εἰ γὰρ ἐντελλωμαῖς σοι, ἵνα μοι ἀγόραν ἀγοράσῃς, οὐκ εἴστον δὲ κεροτονῆτος ἡ τίμημα, ἥγρασκες δὲ σὺ, ἐκατέρωθεν ἡ μανδάτη πάτεται. εἰ δὲ ἐγώ μὲν ὧδισα τίμημα, οἷον γρ. νομίσματων, σὺ δὲ ὣν. ἥγρασκες τούτον, ἀρνηθήσεται κατὰ τὰ γ'. νομίσματα ἡ μανδάτη, εἰ καὶ γέγονας ἔτοιμος παραχωρῆσαι μὲν τὰ γ', ἀρνεθῆται δὲ μόνοις τοῖς θ. ἐσθ' γὰρ ἀπότον, μὴ διδοσθῆται μοι κατὰ σοῦ τὴν μανδάτην, εἰ μὴ θέλεις, τούτουτον, εἰ μὴ παρεχωρήσῃς τὰ γ', σοὶ δὲ πάντα παρέχενθαι τὴν ποντογραφίαν μανδάτη, εἰ θέλεις παραχωρῆσαι τὰ γ'. νομίσματα· ὡςτε ἐν τῇ σῇ ἀποκείσθαι γνώμῃ καὶ οὐκ ἐν ἔξοντικ εἶναι τοῦ νόμου, διποτερον ἔμοι κατὰ σοῦ ἡ σὺ κατ' ἔμοι ἡ μανδάτη δίδοται. ὁ δὲ Γάιος ἀναπληρῶν τὸν Παῦλον ἀναφέρει τὸν Πρόσκοντον λέγοντα τῶν μέχοι τῶν γ'. νομίσματων, εἰ βούληθης παραχωρῆσαι τὰ γ'. καὶ τούτου τὴν γνώμην ἀποδέχεται, ὡς τὸ φιλαγαθὸν ἔχονταν ἐν αὐτῇ. ἐν ἐπιμελεῖ δὲ τῷ δεκομένῳ τὸ μανδάτον ἔστον, τοὺς ὄρους τοῦ μανδάτου φιλατεῖσθαι· ὁ γὰρ ὑπερβάς τὸ μανδάτον, ἔτερον τὸ παρὸν τὸ ἐντειλαμένον δοκεῖ, πρότερον καὶ ὡς μὴ πληρῶν τὸ ἐνταλθὲν κατέχεται τῇ μανδάτῃ. ἀμφέπει ἐὸν ἐντελλωμαῖς σοι, τὴν οὐκίαν ἀγοράσαι Σείον νομίσματιν γ'. ἀγοράσῃς δὲ σὺν Τιτίου πλείονος οὖσαν οὔσιαν, οἷον γρ. νομίσματων, παρὸν τῶν αὐτῶν νομίσματων⁴⁾, ἡ καὶ ἐλάττονος, οἷον γ'., οὐ δοκεῖς πεπληρωκέναι τὸ μανδάτον. ὅμοιος ἐὸν ἐντελλωμαῖς σοι, ἵνα τὸν ἔμοι ἀγόριν πωλήσῃς γ'. νομίσματιν, δὲ δέ γ'. νομίσματι παρὸν σὺν πραθῇ, κινούντι μοι τὴν ἄρεμ, κατὰ τὸν τὸν ἀγόριον ἥγρασκότος, οὐκ ἀντιτεθῆσεται παραγωγὴν, ἀλλ ἐπὶ μὴ κατὰ μανδάτον σοι ἐπράθη, εἰ μὴ τὰ ἐλειποτανα τῷ μανδάτῳ γ'. νομίσματι μοι καταβληθῇ καὶ αὐτῆμοις φυλαχθῶ δὲ αὐτὸν. εἰ καὶ τῷ ἔμῳ οἰκεῖται κείεναι σ., γ'. νομίσματι ἔμοι πρᾶγμα πωλῆσαι, ἐλάττονος δὲ τοῦτο πωλῆσαι τιμῆματος διοικεῖται, διοικος κινούντι τὴν ἄρεμ οὐκ ἀντιτεθῆσεται παραγωγὴν, εἰ ὡς μὴ τὸ ἐλλείπον ἀναπληροῦνται. ἡ δὲ τοῦ ἐντελλομένου ἀρεῖσις καλλίσια ἀπὸ τούτου τὴν γενήσεται τοῦ θέματος· οἰον, ἐντειλῶμα σοι, ἵνα Στίχον τὸν οἰκεῖται ἀγοράσῃς γ'. νομίσματιν, σὺ τούτον ἥγρασκες θ. ἡ γ'. νομίσματιν ἔτερον προστεθέντος τοῦ πρᾶγματος, οἷον ἵππου ἡ βιβλίον ἢ οἰουσθήτος ἀλλον· ἐφ' ἐπατέρων θέματος ἡ μανδάτη κατεῖται· ἐπρᾶξας γὰρ τοῦτο οὐ περιτέφω τιμῆματος, οἷον ἐν ὧ δέδωκας εἰς τοῦ νομίσματα, ἡ ἐντὸς τοῦ τιμῆματος, πασασχῶν θ.

† Τὸ ἐπ' ὀφελεῖα ἀγοραζόμενον ἔργωται· οὐ μὴ τὸ ἐπὶ ζημιὰ. [Sch. e. II. 173.]

ἐὰν οὖν ἐντελλωμαῖς σοι]¹⁾ Στεφ. Ως ἐνθα τὸν Σείανον οἶκον ἐνταλθεὶς γ'. ἀγοράσαι, νομίσματι ἥγρασκες τὸν Τιτιανὸν, οὔσιον ὅντα πλείονος ποσοτητος, καὶ ἐτοιμος γης, τοῦτο γ'. νομίσματιν ἡ καὶ ἐλάττονον τῷ ἐντειλαμένῳ παρασχεῖν· οὗτε γὰρ ἀναγκάζεται αὐτὸς καταδέσσαθαι ὁ ἐντειλαμένος. ἐνταῦθα οὖν ὁ ἐνταλθεὶς οὐδὲ κρείττονα δύναται ποιῆσαι τὸν ἐντειλαμένον τὴν αἴρεσιν, καθότι ἔτερον, καὶ οὐκ ὅν ἐνταλθη, ἥγρασκεν, ὡς ὁ Παῦλος ἐν τῷ ε. διγ. φησίν.

μὴ προςθεὶς τὸ τίμημα]²⁾ Στεφ. Τοῦτο νόμον, ἐνθα ὁ ἐνταλθεὶς ἀγοράσαι πρᾶγμα μὴ διμισθέντος, ὡςτε θε-

proposita teneor, sed quia certa persona filii familias subest, et pecuniam tuam foenerare voluisti.

6) nemo enim ex consilio obligatur] Anonymi. Si vero dolo malo consilium dedi, teneor, ut lib. 4. tit. 3. dig. 9.

7) etiamsi non expedit] Nam liberum est cuique, apud se explorare et reputare, an expedit consilium. Qui igitur consilium secutus aliquid egit et ita damnum passus est, sibi ipsi, non ei, qui consilium dedidit, hoc imputet.

III. Interdum mandatarius¹⁾ meliorem facit conditionem mandantis, deteriorem vero nunquam. Si igitur mandavi tibi²⁾, ut rem mihi emeres, non addito pretio³⁾, tuque emeris, vicissim mandati actionem habemus.

1) interdum mandatarius] In mandati causa illud contingit, ut inde melior fiat conditio mandantis: interdum melior, deterior nunquam. Nam si mandavi tibi, ut agrum mihi emeres, nec certum pretium addidi, tu vero emisti, utrumque mandati actio nascitur. Quodsi pretium statui, verbi causa centum aureorum, tuque centum quinquaginta hunc agrum emisti, quoad quinquaginta mandati actio tibi denegabitur, etiamsi paratus sis, quinquaginta remittere, et centum solis contentus esse velis: nam absurdum est, non dari mihi adversus te mandati actionem, si nolis, id est, si quinquaginta non remiseris, tibi autem contrariam mandati actionem praestari, si quinquaginta aureos remittere velis: ita ut in tuo arbitrio, non in legum potestate sit, utrum mihi aduersus te, an tibi aduersus me mandati actio detur. Gaius autem his, quae a Paulo dicta sunt, addit. Proculum dicere, usque ad centum aureos dari actionem, si quinquaginta remittere velis, eiusque sententiam probat, utpote benignorem. Curae autem erit ei, qui mandatum suscipit, ut fines mandati custodiat: nam qui mandatum excessit, aliud quid, quam quod mandatum est, facere videtur, et tanquam mandatum non perficiens mandati actione tenetur. Certe si tibi mandavi, ut domum Seii centum emeres, tu vero Titii domum emeris maiori dignam pretio, veluti centum et decem aureorum, iisdem nummis, aut etiam minoris verbi causa nonaginta nummis, non videris implevisse mandatum. Similiter si mandavero tibi, ut agrum meum centum renderes, isque a te nonaginta aureis venditus fuit, in rem mihi aduersus agri emtorem agenti non obicietur exceptio: sed nisi mandato tuo venditus sit: nisi decem aurei, qui desunt, mihi solvantur, indemnitasque per eum mihi servetur. Et si servo meo praecepero, ut centum rem meam renderet, servus vero minoris eam vendiderit, similiter in rem agenti non obstat exceptio, nisi, quod reliquum est, salvator. Melior autem mandantis causa hoc easu fiet: verbi causa, mandavi tibi, ut Stichum servum decem emeres, tuque eum novem vel decem emisti, ita ut res alia accederet, veluti equus vel liber vel aliud quidquam. Utroque easu mandati agitur: nam hoc non ultra pretium fecisti, veluti cum decem dareas, aut intra pretium, cum novem praestars.

Emitum ex utilitate mandantis valet, cum damno eius non item.

2) si igitur mandavi tibi] Stephani. Verbi causa, si cum mandatum tibi esset, ut dominum Seianam centum emeres, Titianam emeris maiori pretio, et paratus sis, hanc centum aureis vel etiam minoris mandanti praestare: neque enim mandans id accipere compellitur. Hoc easu igitur mandatarius nec meliorem facere potest mandantis conditionem, quia aliam domum, non eam, quae mandato continebatur, emit, ut Paulus dig. 5. ait.

3) non addito pretio] Steph. Hoc accipe, si is, cui mandatum est, rem emere, non addito pretio, bona

y) γ'. Fabr. Deest in Cod. Coisl. z) Hactenus cap. 3. habet Syn. p. 155. a) In Cod. Coisl. cancellatum est οὐν. b) Fabr. add. τῆς, quod deest in Cod. Coisl. c) Fabr. add. ητοι προτροπῆς, quod deest in Cod. Coisl. d) Sic Cod. Coisl.